

מחברים

גליון ס"ה | פרשת יתרו | תשפ"ב

העלון השבועי מבית עוז והדר - אור לישראל

פנינים חכמים ואמרות נפלאות על פרשת השבוע

פנינים ואמרות

יתרו היה 'גוטע שווער'...

וְהָיָה כָּל הַדָּבָר הַגָּדוֹל יִבְיֹאוּ אֵלֶיךָ וְגו' (יה, כב).

הנה יתרו אמר: כל 'הדבר הגדול' יביאו אליך, אך להלן (פסוק כו) כתוב: את 'הדבר הקשה' יביאון אל משה. אמר על כך הגאון רבי יצחק הירש לעוינזאהן זצ"ל רבה של ניישטאט: יתרו היה 'גוטע שווער' ודאג לחתנו משה רבנו, לכן אמר את 'הדבר הגדול' יביאו אליך, אם תבוא איזו 'בוררות גדולה' יביאו אליך, כדי שתרוויח כמה מטבעות... אך משה רבנו התכוון לשם שמים, לכן אמר את 'הדבר הקשה', אם יהיה קשה בדין תביאי אלי, ולא אם הסכום גדול...

שיח הפרשה (להגה"ח חיים יצחק שווירץ ז"ל)

ובין השיחה שהיתה אז ביניהם... דיברו מענין קדושת שבת, ענה אדמו"ר קדושת אהרן זי"ע ואמר: איתא במדרש חז"ל ישן [כמדומה שאמר כי ראהו בכתב יד ולא נדפס עדיין], אשר בשעה שגשתברו הלוחות על ידי משה רבינו ע"ה - לא נשארו שום תיבה ואות שלמים, שהיו אותיות פורחות, ונשארו רק שברי לוחות, אולם הדיבור של "זכור את יום השבת לקדשו" נשארו בו כל התיבות והאותיות שלמים. עד כאן לשון המדרש.

ואמר על זה אדמו"ר קדושת אהרן זצ"ל... וזהו הוא הרמז בנוסח התפילה שטבעו חכמים ז"ל בשמונה עשרה דשחרית בשבת "ישמח משה במתנת חלקו וכו' ושני לוחות אבנים הוריד בידו וכתוב בהם שמירת שבת", פירוש: בשעה שמשה לבדו נשאר עוד לפניך בהר סיני - ושאר ישראל קלקלו וכו', נגרם אשר שני לוחות האבנים "הוריד" בידו, מלשון רדידה ושבירה, שהוכרח משה לשברם בידו עד כדי רדידה, שלא נשארו בהם

ויש קצבה לשנותיו, לכן אמר הכתוב כי זה הזמן שמשקיע האדם בעניני כיבוד אביו ואמו אינו נחשב בחשבון הימים.

(ספיר ויהלום פר' יתרו פ"א - להגה"ח ר' מנחם מגדל פומרנץ שליט"א)

הדיבור של שמירת שבת נשאר כתוב בשלימות, ולא נשתברו בו שום תיבה ואות

זכור את יום השבת לקדשו (כ, ז).

כה נדפס בספר "קדושת אהרן" מאת הרה"ק רבי אהרן מסאדיגורא זי"ע (הוספות שבסוף הספר): "סיפר כבוד קדושת מרן אדמו"ר זצוק"ל מסאדיגורא, מה ששמע בעצמו מאביו מרן אדמו"ר הקדוש והטהור קדושת אהרן זי"ע, עת היותו בשנת תרס"ט במקום המרפא "מארינבאד", ושם ביער נועדו יחדיו אדמו"ר קדושת אהרן זי"ע עם המבדיל בין חיים לחיים הרה"ק מגור שליט"א (=מרן האמרי אמת מגור זי"ע),

מודע כתיב שכר מצות כיבוד אב בתורה

על הפסוק (שמות כ יב): כִּפֹּד אֶת אָבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יָאָרְכוֹן יְמֶיךָ עַל הָאֲדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ, היה הרה"ק הלב שמחה זי"ע א מקשה: הרי יש לעשות ולקיים שלא על מנת לקבל פרס ואין אמר כאן הכתוב שיש שכר על מצות כיבוד הורים למען יארכו ימיו.

ותירץ בשני אופנים: הראשון, ששכר מצוה מצוה ולכן זוכים לאריכות ימים בכדי שיוכלו לקיים עוד ועוד את מצות כיבוד אב ואם. ועוד תירץ, שאינו ענין שכר רק כיון דמכריזים על ימיו של אדם

עמ' כ"א מסר אור החיים הקדוש לפרשת השבוע

עמ' ה'

פניני אביר יעקב

לומר בפה מלא: 'לכבוד שב"ק'

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ (כ, ז). וברש"י תנו לב לזכור תמיד את יום השבת, שאם נזדמן לך חפץ יפה, תהא מזמינו לשבת.

הקשה הרמב"ן על דבריו, הלא בגמ' (ביצה טז.) איתא: אמרו עליו על שמאי הזקן שכל ימיו היה אוכל לכבוד שבת, כיצד מצא בהמה נאה, אומר זו לכבוד שבת, מצא אחרת נאה הימנה, מניח השניה ואוכל את הראשונה, אבל הלל הזקן מדה אחרת היתה לו, שכל מעשיו לשם שמים שנאמר "ברוך ה' יום יום", ותמוה שרש"י יפסוק כבית שמאי עכ"ד.

ונראה לומר, שרש"י הבין שעיקר חידושו של שמאי היה שכשראה דבר טוב אמר בפה מלא "זהו לשבת", עד שמצא נאה הימנו. ומפרש שמאי "זכור את יום השבת" – כל השבוע וקדשו בפה כמו קידוש, דהיינו באמירת 'זהו לשבת', אבל הלל הזקן לא אמר בפיו כלום, אבל בודאי גם הלל כשנזדמן לו דבר טוב היה מזמנו לשבת שכבודה חביב, וברוך ה' יום יום שמזמין לאדם את צרכיו, ולשיטתו אין צורך להזכיר תמיד בפה כשקונה שתהא לשבת. ויש נשים צדקניות כשקונות דבר מה לשבת אומרות לכבוד שבת, ובפרט בשבת עצמה רבים נוהגים שלפני שאוכלים הדגים או שאר תבשילין לומר בפה "לכבוד שבת קודש", ויש בזה הידור לזכור ע"ז שאוכל מפני כבוד השבת ולא סתם לתאוותו.

טעם ודעת

אני געינו בבכייה, ואף למעלה בעזרת נשים ענו אחרינו בבכי הבוקע את הלב, עד שגם ה"פריסטאב" שעמד על הבימה בכה יחד אתנו, וכך מתוך בכי גמרנו את כל המזמור, ואחר כך אמרנו "מי שברך".

בסוף התפילה ניגש אלי ה"פריסטאב" ואמר לי: דברים כאלה לא שיערתי מעולם! הייתי כבר בכמה בתי תפילה פראבוסלאבים שלנו, ותפילה כזו, בכיות כאלה לא ראיתי מעודי, ומה גם שהמלך החולה הזה גירש את היהודים ממוסקבה, ואינו נוטה לכם חסד. ממש נשתוממתי על המראה אשר ראיתי, ואלמלא ראיתי במו עיני – לא האמנתי.

חפץ אני לדעת איזה מזמור אמרתם, כדי שאוכל לרשום זאת לעצמי לזיכרון לעת צרה בתפילה. עניתי ואמרתי אליו: תרשום, תרשום, מזמור כ' "יענך ה' ביום צרה", זה מזמור בשביל כל חולה, ולא רק בשביל הקיסר, והוא רשום...

זכרונות – הרב מזא"ה (ח"ב עמ' כא; נדפס שנת תרצ"ו)

שום תיבה ואות שלמים, אבל "וכתוב בהם שמירת שבת", הדיבור של שמירת שבת נשאר כתוב בהם בשלימות, ולא נשתברו בו שום תיבה ואות, כי לא חלה עליו השבירה – מחמת שקדושתו היא מלמעלה ואינה תלויה במעשיהם, וכבר היה לישראל אחיזה בהשבת ממרה. עד כאן לשונו הקדוש. ודברי פי חכם חן".

קדושת אהרן (הוספות שבסוף הספר) – להרה"ק רבי אהרן מסאדיגורא ז"ע

מדוע בכו קהל המתפללים בתפילה לדפואת הצאר הרוסי?

גר הייתי בארץ נכריה (יה, ג).

דבר נאה מספר הרב מזא"ה – רבה של מוסקבה בזכרונותיו, ונצטטו בלשונו: "כאשר חלה אלכסנדר השלישי – הצאר הרוסי, חוליו אשר מת בו, באה הפקודה להתפלל לשלומו. כמובן נשלח ה"פריסטאב" (-הממונה) של הרובע אל בית המדרש המרכזי להשגיח על סדר של התפילה לשלמא דמלכה... סידרתי את התפילה באופן כזה: יאמרו כמה מזמורי תהלים, ואחר כך "מי שברך" הנהוג לחולה. את התהלים יאמרו פסוק אחר פסוק כנהוג חזן וקהל.

לפני התיבה עבר זקן מופלג ושמו ר' יהושע אוקון. והנה זקן זה ביקש ממנו לבחור את המזמור שעליו לומר לשלום הקיסר, אמרתי לו נפתח ספר תהלים, והפרק שיעלה בידנו נקרא. פתחתי ספר תהלים, ונפתח לפנינו מזמור ק"ט המתחיל בתיבות: "אלקי תהלתי אל תחרש", אמרתי נקרא. החל ר' יהושע באמירת המזמור, וכאשר הגיע אל הפסוק "תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה" נאנח רבי יהושע ז"ל ומיד התלהב בתפילה היוצאת מן הלב...

כשהגיע אל הפסוקים "יהיו ימיו מעטים פקדונו יקח אחר. יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה... יהי אחריתו להכרית בדור אחר ימח שמו", צעק בקול מד בניגון הפולח את הלב, ומתוך בכי זעק: "יזכר עון אבותי אל ה' וחסאת אמו אל תמח. יהיו נגד ה' תמיד ויכרת מארץ זכרם..." וכל העם ובתוכם גם

סגולה השבוע

סגולה נפלאה לפרנסה

ששית ימים תעבד ועשית כל מלאכתך (כ, ח). וברש"י כשתבוא שבת יהיה כל מלאכתך כאילו עשויה שלא תהרהר במלאכה. ולכאורה קשה הרי הפסוק קאי על ששית ימי המעשה ולא על שבת קודש.

אומר על כך הרה"ק בעל התורת חיים מקאסוב ז"ל: ונראה לי שזה "עצה טובה" על "ועשית כל מלאכתך" אם אתה רוצה שלא יהיה חסרון בכל מה שחסר לאדם הן בגוף, הן בממון, "עצה טובה כשתבוא שבת", יהיה דומה לך כאילו כל מלאכתך עשויה, ואין לך חסרון בשום דבר אפילו בהרהור. ויקבל שבת בשמחה ובקדושה – ואז יוכל להמשיך משב"ק שפע טובה על כל מעשיו, שלא יהיה בהם שום חסרון.

ומקבילים הדברים על מה שמסופר: אחד העשירים במוסקבה היה נוהג מנהג של תהפוכות ומערים, כביכול, על עין של מעלה – מוסיף מן הקודש על החול. בערבי שבתות היה מאחר בסגירת בית מסחרו, ואילו במוצאי שבתות היה מקדים הרבה בפתיחה. על אותו עשיר המשיל ה"חפץ חיים" ז"ל משל זה: מעשה באיכר, שהיה מביא תבואה למכירה לסוחר יהודי. וכך הסכימו ביניהם המוכר והקונה, שבשעה שהיו שוקלים את שקי התבואה במאזנים, היה הסוחר חורט חריץ בקיר, ואחר כך היו שניהם סופרים את החריצים וידעו, שכמספר החריצים, כן מספר הפודים (פוד – יחידת משקל רוסית, כ 16 ק"ג) של תבואה שהביא האיכר. לימים נמלך האיכר בדעתו והחליט, שדרך זו של חשבון סכנה יש בה, שהרי יכול הסוחר לטשטש אחד הסימנים שעל הקיר, ואז הן הוא מפסיד פוד של תבואה. לכן בא והציע לסוחר דרך אחרת: כנגד כל פוד של תבואה ששקל במאזנים, ישים הסוחר מטבע על גבי צלחת, ואחר כך ימנו את המטבעות וידעו, כי מספר הפודים כמספר המטבעות. התחילו נוהגים כך.

ברם, בשעת מעשה לא אצר האיכר כוח לכבוש את יצרו, וכשראה שהסוחר אינו מבחין במעשיו, היה ממחר לשלוח ידו בחשאי, נוטל מטבע מערמת המטבעות שבצלחת ומשלשלה לתוך כיסו. ממילא, הלא תבינו, כי הסוחר היה משלם לו אחר כך לפי מספר המטבעות שבצלחת.

אף העשיר דגן, סיים ה"חפץ חיים" ז"ל ואמר, נוהג כמנהגו של אותו איכר "פיקח". הרי תלויים אנו בחסדיו יתברך, שישפיע עלינו את ברכתו, והוא יתברך ציוה עלינו בתורה: "ששית ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת" וגו', ואמרו חז"ל, כי מן השבת מתמשך השפע לכל ימות החול. כיון שכן, הרי כל פרנסתו של אדם בשאר ימות השבוע מן השבת היא נמשכת, ואם הוא מערים על השבת ומקצץ ממנה שעות מלפניה ומאחריה, הרי נמצא, שאינו אלא מרמה את עצמו, כי בכך הוא מקטין אתה שפע שמשיפיעה השבת על שאר ימות השבוע...

- ווארט יומי
- סיפור יומי
- הלכה יומית

אור החיים הקי

יומי • פניני אביר

יעקב • זוהר יומי

פניני הדף היומי

זיכרון לצדיק

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

נכה מתחילים
את היום!

ישירות למייל האישי

לחץ כאן להצטרפות

בהמוניו לרחבת התפילות שבבית העלמין. שם, תחת השמש הלוהטת, עמדו יהודי העיר, ובראשם נכבדי העדה, ונשאו תפילה בלב נשבר, לפי נוסח מיוחד שחיברו הרבנים.

הדיין רבי מרדכי קורקוס נשא דברי התעוררות מרגשים. למשמע נאומו לא נותרה בקהל עין יבשה. הוא פרט על הנימים העדינים שבלבבות, ורוח גדולה של תשובה אפפה את יהודי העיר. מכל עבר נשמע קול בכי חרישי. אחר-כך קראו פעמיים את כל ספר התהילים.

ברגע השיא של התפילה קראו את פרק סה שבתהילים שוב ושוב, במין מעגליות שהזכירה את תפילת חוני המעגל. כמאה פעמים קראו את הפרק העוסק בברכת הארץ: "פְּקֹדֶת הָאָרֶץ וְתִשְׁקָקָה... תִּלְמִיָה רוּחַ, נַחַת גְּדוּדָה, בְּרִיבִים תִּמְגְּגָה, צִמְחָה תִּבְרָךְ".

בין המתפללים היה חביב איבגי, אז ילד בן שמונה בלבד, שהאירוע נחקק בזיכרונו לנצח. מה שהתרחש בדקות הקרובות היה לא-ייאמן. השינוי התחולל בשעת תפילת מנחה. תחילה נדמה היה שהשמש הקופחת רק החלישה מעט את עוצמתה. משוב רוח קליל חלף על פניהם היגעות של המתפללים, שעמדו על רגליהם במשך כל היום בחום הכבד. אך מרגע לרגע הסתמנה תפנית חדה במזג האוויר. פתאום נקוו טיפות על פני המתפללים, ולא אגלי זיעה היו אלה.

**שנים רבות חלפו.
חביב גדל ועלה
לארץ, אך תמיד
נצר בלבו את
מראות התפילה
הבוקעת רקיעים
ומורידה גשמים.
בלבו בערה
סקרנות: מי היה
שליח הציבור
המסתורי באותה
תפילת מנחה?**

כאשר שליח הציבור, שהיה מן המקובלים הנחבאים אל הכלים, פצה בשירת 'אדון עולם', נפתחו ארובות השמים ומטר עז ניתך ארצה. איש לא נחפז לביתו מפני הגשם, להפך, שמחה גדולה הציפה את הלבבות. במשך יממה רצופה לא פסקו הגשמים מלהרוות את אדמתה היבשה של מרוקו. מאותו יום נשברה הבעורת, וסימני חיים שבו ונראו על הארץ.

שנים רבות חלפו. חביב גדל ועלה לארץ, אך תמיד נצר בלבו את מראות התפילה הבוקעת רקיעים ומורידה גשמים. בלבו בערה סקרנות: מי היה שליח הציבור המסתורי באותה תפילת מנחה? שנה אחת ביקר במרקש, וסייר בבית העלמין שבו טמונים גדולי העדה המרוקנית. בעודו עובר בין המצבות ומצלם אותן פנתה אליו אישה מבוגרת, יהודייה מקומית, והתעניינה לפשר מעשיו. כאשר התברר לה כי הוא יליד מרקש, שאלה פתאום: "אתה זוכר את הבעורת של שנת תרצ"ו?"

"את מתכוונת לתענית הציבור ולתפילת ההמונים? בוודאי!", השיב.

"ואתה זוכר את הרב שהתפלל מנחה באותו מעמד?", הוסיפה הקשישה לשאול.

לבו של חביב החל להלום בחוזקה. "זה היה סבי, רבי סעיד גנון", אמרה האישה והוסיפה: "אחרי התפילה אמר בחשש כי נראה לו

כאשר שלח הציבור, שהיה מן המקובלים הנחבאים אל הכלים, פצה בשירת 'אדון עולם', נפתחו ארובות השמים ומטר עז ניתך ארצה. איש לא נחפז לביתו מפני הגשם; להפך, שמחה גדולה הציפה את הלבבות. במשך יממה רצופה לא פסקו הגשמים מלהרוות את אדמתה היבשה של מרוקו. מאותו יום נשברה הבעורת, וסימני חיים שבו ונראו על הארץ. שנים רבות חלפו. חביב גדל ועלה לארץ, אך תמיד נצר בלבו את מראות התפילה הבוקעת רקיעים ומורידה גשמים. בלבו בערה סקרנות: מי היה שליח הציבור המסתורי באותה תפילת מנחה?

בצורת קשה הכתה את מרוקו בשנת תרצ"ו. זו הייתה השנה השחונה השנייה ברציפות. היעדר הגשם פגע קשה בחקלאות ובמקור התזונה של התושבים. מחירי המזון האמידו בתלילות, ורעב כבד השתרר ברחבי המדינה.

מראות קשים נראו ברחובות. מזי רעב היו מוטלים בכל פינה, מתייסרים בייסוריהם. המחסור במים גם הוביל להידדרות בהגיגה ולהתפשטות מחלות ומגפות. נראה היה שקטסטרופה ענקית מאיימת על המדינה.

המצוקה גם הובילה לעלייה במעשי שחיתות וגנבה. העזתם של הגנבים גברה, ולעתים שדדו מזון לאור יום. היהודים נהפכו לקרבנות כפולים של שנת הבעורת, כי הפכו ליעד לגזל מזון, בלי פחד ומורא.

כך קרה למשפחה אחת בת שש נפשות, שהצליחה להשיג בדי עמל קילוגרם אחד של קמח, הישג נדיר באותם ימים. ואולם הקמח שנשלח למאפייה לא חזר ממנה; גולנים התנפלו על בני המשפחה בדרכם למאפייה וחמסו את המצרף הנדיר.

תושבי הכפרים הביטו בייאוש באדמותיהם היבשות. רבים מהם ניסו להשקיט את הרעב באכילת שורשי שיחי בר מסוימים. הם ייבשו את השורשים וטחנו אותם לקמח. אך החלשים שבהם מתו מן המזון הזה.

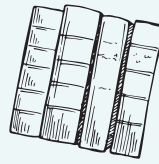
באותן שנתיים איומות ניהלה הקהילה היהודית מאבק איתנים כדי להציל נפשות. לעניים חולקו מנות קצובות של אורז, ואפילו מוסלמים באו להתחנן על נפשם ולזכות במעט אוכל.

הכול נשאו עיניים לשמים בחרדה ובתפילה לגשמים. באותה עת הייתה מרוקו מדינת חסות של צרפת. המקורבים לשלטון נהנו משפע רב, ואילו המוני תושבי מרוקו נידונו למוות אכזרי. הן המוסלמים הן היהודים קיימו תפילות המוניות כדי לבטל את מכת הבעורת הקשה.

גדולי רבני מרוקו הכריזו על ימי תפילה משותפים לכל תושבי המדינה, ובהם נקראו הכול לעזוב את עיסוקיהם ולהתכנס בבתי הכנסת בתפילות לגשם. גם המוסלמים פנו אל מנהיגי הציבור היהודי בבקשה לקיים תפילות, מתוך הכרה בכוחם של היהודים לעורר את רחמי הבורא ולהביא ישועה.

בעיר מרקש ניכרה תכונה רבה לרגל יום תפילה מרכזי שנבקע בשל עצירת הגשמים. הוכרזה תענית, ובשעת בוקר נהר הציבור

אולם, בעוד הוא שמח שעלה בידו לקנות שולחן באלף פראנק בלבד, מחיאות הכפיים עוררו את חשדו. סך הכל שולחן כתיבה, אך עד מהרה התאמת חשדו, הוא שומע כי הכל מברכים אותו על זכייתו ב... אולם ההקפאה הענק. אכן, אלף פראנק לאולם ההקפאה הם שום דבר לעומת שווי העצום של האולם.

מדובר באולם ענק מימדים של כאלפיים מטר רבוע, אבל מה לו ולצרה זאת? מה הוא יעשה עם אולם קירור? על פי החוק הבלגי, מי שקונה פריט במכירה פומבית מחויב לפנותו תוך ארבעים ושמונה שעות, אין אפשרות להתחרט.

יודעי דבר כבר אמרו לו שפינוי האולם יעלה לו כמאתיים אלף או שלוש מאות אלף פראנק.

מה עושים?

ר' משה טמן את ראשו בין כפות ידיו כאומר: "כאשר אבדתי אבדתי", בלי לדעת מהיכן ישיג סכום אדיר זה ומה יעשה עם האולם אחרי שיפורק ויפונה ממקומו, הרי כמעט לא שייך למצוא קונים לדבר שכזה.

גוי ענק רטוב מכף רגל ועד ראש נכנס למתחם במרוצה מתנשף כולו. הוא מצטער לשמוע שהמכירה הסתיימה ושואל מי זכה באולם הקירור. נוכחים מצביעים על ר' משה, והגוי ניגש אליו: "האם תסכים למכור לי את האולם???"

לידו יושב לו ידידו שבא עימו ולחש לו פעמים מספר: "חבל ר' משה, חבל ר' משה, צריך להיות יותר שקולים ומתונים". הרכין ר' משה את ראשו על השולחן בתנוחה של אבל ויאוש, הוא בא לחסוך כמה פרוטות ועומד להפסיד סכום של ממש, מה עוד שהוא גרם זאת לעצמו ברשלנותו. המכירה הסתיימה, הנוכחים התחילו להתפזר, והנה גוי ענק רטוב מכף רגל ועד ראש נכנס למתחם במרוצה מתנשף כולו. הוא מצטער מאוד לשמוע שהמכירה הסתיימה ושואל מי זה שזכה באולם הקירור. הוא נסע חמש שעות במיוחד מהולנד למכירה זו כדי לקנות את האולם. הנוכחים מצביעים על ר' משה, והגוי ניגש אליו והצעה בפיו: "האם תסכים למכור לי את האולם? למה אתה צריך אותו?"

בסייעתא דשמיא פלט לו ר' משה: "במיליון פראנק אמכור לך את האולם". הגוי הסכים, העיסקה מתבצעת לשביעות רצון שני הצדדים, ור' משה עדיין ממשש את עצמו כדי להיות בטוח שהוא אינו חולם. ברגע אחד ראה איך ה' משפיל גאים ומגביה שפלים. רק לפני רגע נכנס לחוב של מאות אלפי פראנק, והנה הוא יוצא עם רווח של תשע מאות תשעים ותשעה אלף פראנק (רווח של קרוב למאה אלף שקלים). הגוי היה מרוצה עד מאוד. "דע לך שאם היית דורש עבור האולם שני מיליוני פראנק גם כן הייתי משלם לך".

"תדע לך שאם היית מציע לי לשלם לך חמש מאות אלף פראנק כדי שתסכים לקחת ממני את האולם ולפנות אותו, היית מקבל", ענה לו ר' משה בחזרה...

גל קבלת שבת

שבאותה שנה יעזוב את העולם, וכך היה".

כשסיימה את סיפורה, צעדו השניים, מלווים בבני משפחתה של האישה, לעבר קברו של הצדיק הנסתר שיצא סוף-סוף מאלמוניותו. (על-פי ספרו של חביב איבגי, 'אבני זיכרון לקהילת מראקש')

המכירה הסתיימה, הנוכחים התחילו להתפזר, והנה גוי ענק רטוב מכף רגל ועד ראש נכנס למתחם במרוצה מתנשף כולו. הוא מצטער מאוד לשמוע שהמכירה הסתיימה ושואל מי זה שזכה באולם הקירור. הוא נסע חמש שעות במיוחד מהולנד למכירה זו כדי לקנות את האולם. הנוכחים מצביעים על ר' משה, והגוי ניגש אליו והצעה בפיו: "האם תסכים למכור לי את האולם? למה אתה צריך אותו?" בסייעתא דשמיא פלט לו ר' משה: "במיליון פראנק אמכור לך את האולם". הגוי הסכים, העיסקה מתבצעת לשביעות רצון שני הצדדים, ור' משה עדיין ממשש את עצמו כדי להיות בטוח שהוא אינו חולם. ברגע אחד ראה איך ה' משפיל גאים ומגביה שפלים.

ר' משה נ. מאנטוורפן נהג להתעדכן בדבר מכירות פומביות הנעשות מידי פעם על ידי כונסי נכסים ולהשיג בהן 'מציאות'.

פעם אחת שמע שעומדים לערוך מכירה פומבית של פריטים ממפעל גדול לדגים קפואים שפשט את הרגל. ר' משה, שחיפש באותו זמן שולחן משרדי, בא לבדוק אם ימצא במפעל משהו מתאים.

סדר הדברים במכירות מעין אלו הוא שממספרים כל פריט מתכולת המפעל, ויום לפני המכירה מתקיימים בשטח המפעל סיורים של כל הקונים הפוטנציאליים, וכל אחד מציין לעצמו את מספרי החפצים שבהם הוא חפץ. למחרת מתקיים מכרז פומבי באולם גדול בהשתתפות כל הקונים.

ר' משה סייר במפעל, הגיע למקום ששימש כמשרד, ראה את השולחן כי טוב והחליט לקנות אותו. המשרד היה צמוד לאולם הקפאה עצום בגודלו, ועל כן אולם ההקפאה היה ממוספר במספר תשעים, והשולחן הסמוך לו במספר תשעים ואחת. ר' משה רשם אצלו את המספר תשעים ואחת, וידע כי למחרת, כאשר יגיעו למספר זה בעת המכירה, הוא ירים את אצבעו ויכריז את המחיר שהוא מעוניין לתת עבור השולחן.

למחרת הגיע מיוזענו באיחור למכירה הפומבית שכבר היתה באמצעה, ונפשו פזורה עליו מעט.

עם היכנסו שאל גוי שעמד בכניסה: "איפה אווזים?" מסיבה כל שהיא הבין הלה שהוא שואל מהו הפריט הבא בתור, והשיבו: "תשעים ואחת".

מיד הרים משה את ידו ואמר שהוא מעוניין לשלם אלף פראנק בלגי (בשווי של כמאה שקלים).

שאלו הכרוז: "אתה בטוח?" השיב ר' משה: "ודאי". איש לא הוסיף על המחיר, וכך זכה בפריט תשעים לקול מחיאות כפיים סוערות של מאות הנוכחים באולם.

אולם איש לא יכול היה להעיד שאכן ישן בשעה זו, והוא הושאר בתחנת המשטרה להמשך הברור. האמת התבררה לאחר כמה שעות: לא חיים עשה את התאונה. חברות עבריינים גנבה רכב זהה לרכב של חיים, והצמידה לו לוחיות רישוי מזויפות ועליהן מספר הרכב של חיים. רכב זה הוא שביצע את התאונה. הרכב נמצא נטוש לא הרחק מזירת האירוע, כשעליו סימני הפגיעה באופניים. חיים שוחרר. החקירה והחשד פגעו בו, והוא חש בצורך לשוחח עם רב.

חיים מיהר אל רב העיר וסיפר לו את המעשה. "מדוע זה קרה לי? מה עשיתי?" שאל חיים בדמעות. "אולי גם אתה חשדת פעם בכשורים, וגרמת להם נזק?" שאל הרב. "היה משהו כזה", הודה חיים, וסיפר לרב את סיפור התלונה על יוסי קבלנוביץ. "אינני מבין איך יוסי הוכיח את חפותו, הרי באוזני שמעתי את הפועלים אומרים שהם 'חוסכים' בחומרי הבנייה!" סיים.

"עליך להידבר ישירות עם יוסי", הורה לו הרב. חיים התקשר ליוסי קבלנוביץ, וביקש לשוחח עמו. חיים סיפר על ששמע מהפועלים, וכי הוא שהזעיק את המשטרה. "חודשים אני תוהה, איך נפל עליי החשד הזה", אמר קבלנוביץ, "אצלי הכול היה תקין. הפועלים שלי עובדים בשבתות אצל מוניה, הקבלן מרמאללה, ושם הם בונים בלי חומרי בנייה..."

אם רק היית בא לדבר איתי, היתה נמנעת הבושה ממני וממך". השניים מיהרו אל רב העיר, וגוללו בפניו את הסיפור. הרב קיבל את הסכמתם לספר את הסיפור בדרשותו השבועית. כך ידעו הכול שהחשדות היו לשווא, וילמדו לבדוק כל חשד לפני שמפרסמים אותו.

ביום העשרים למחלה הודיעו הרופאים ששהו בסמוך למיטתו של הגאון, כי באם ביום זה לא יהיה שינוי לטובה הרי שאברהם כל תקווה. המתח וההזדהה בברזאן הגיעו לשיאים בל יתוארו. לפתע הופיע פרש יהודי רכוב על סוס בשערי ביתו של הגאון. הוא נכנס לחדרו של הגאון החולה והודיע לבני הבית הנוכחים כי שלוח שדוח הוא מאת רבינו הקדוש שבפרימישלאן, וכי מוטל עליו למסור דבר מה באוזנו של הגאון. תשובתם של בני הבית כי הגאון חולה ושרוי בחוסר הכרה לא הפתיעה את השלוח כלל, ונראה היה כי המצב ידוע לו לאשורו וכי מצווה ועומד הוא בדיוק כיצד עליו לנהוג.

מבין גאוני הדור המפורסמים נודעו להרה"ק רבי מאיר מפרמישלאן זיע"א הקשרים האמיצים ביותר עם הגאון האדיר רבי שלמה קלוגר זיע"א בעל שאלות ותשובות 'טוב טעם ודעת' ועוד ספרים לרוב, ראש בית דינה ומגידה של ברוד.

בעת ההיא שרוי היה רבי שלמה קלוגר בעיצומן של רדיפות קשות בברוד עירו, ובעקבות הלשונות ורקיחת עלילות על ידי המשכילים המקומיים הוזמן רבי שלמה לחקירות קשות אצל השלטונות, אשר אך בניסי שמים יצא מהן ללא פגע. הצעתם של נכבדים מקהילת ברזאן אשר הובאה לפניו מעוטרת בהסכמתם של כמה מגדולי הדור לקבל על עצמו את משרת הרבנות בעירם, נתקבלה אפוא לפני רבי שלמה כפתח הצלה שנזדמן לו משמים, והוא מיהר להיענות לה בחיוב. כאשר

כעבור כמה שבועות נעצרה ניידת משטרה סמוך לבית של חיים קריגרסון. השוטרים דפקו על הדלת, ובקשו מחיים קריגרסון להתלוות אליהם. "אני? מה פתאום?" תמה חיים. "אל תיתמם", אמר הקצין, "תתלווה אלי מיד". השוטרים אחזו בו ויצאו אל הניידת, כשבחזק מתאסף קהל סקרנים. "את קריגרסון עוצרים? אני לא מאמין", אמר אחד השכנים. "הוא חשוד בתאונת פגע וברח", עדכן שכן שני. "חיים? אפילו עבירות חנייה הוא לא עובר!" "אל תסמוך על אף אחד, הוא תמיד נוסע בפראות. מה הפלא שהוא מגיע בזמן לכל אירוע? הפעם זה לא הלך, ונגמר רע".

חיים קריגרסון עבר ליד אתר הבנייה של יוסי קבלנוביץ ושמע את הפועלים משוחחים ביניהם בערבית. חיים הבין את השפה והאזין לכל מילה. "וואלא יודע לחסוך" אמר ג'לאל. "במקום ארבע טונות ברזלים, הוא שם רק שתיים", הצטחק מחמוד. "אף אחד לא בודק, מה אכפת לו?" הוסיף יוסוף, והפועלים פרצו בצחוק עליו. "גם בחול ובמלט הוא חוסך..." אמר עלי. "אכבר גבר", החמיא ג'בריל.

חיים ששמע את הדברים קיבל פיק ברכיים. "הולכים לבנות כאן בלי חומרי בנייה מספיקים, הבניין יקרוס! זוהי סכנת נפשות", חשב בפחד ומיהר להגיש תלונה במשטרה.

למחרת הגיעה ניידת משטרה לאתר הבנייה. השוטרים הודיעו לקבלן יוסי קבלנוביץ שהוא נדרש לבוא עמם לחקירה.

בינתיים התאסף קהל של סקרנים במקום. "מה קורה כאן?" שאל אחד. "חשד לזיוף חומרים, ועבירות בטיחות בבנייה", ענה שני. "קבלנוביץ? אי אפשר לסמוך עליו. הוא היה רמאי, ומה הפלא שהתעשר ככה?" יוסי קבלנוביץ הראה לחוקרים את כל המסמכים. היו שם קבלות על קנייה של חומרים תקינים, ועל כמויות הברזל שקנה. השוטרים השתכנעו שהכול תקין ועזבו את האתר. העבודה באתר נמשכה, אולם נגרם נזק לשמו הטוב של יוסי קבלנוביץ.

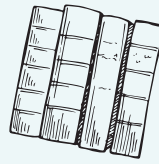
כעבור כמה שבועות נעצרה ניידת משטרה סמוך לבית של חיים קריגרסון. השוטרים דפקו על הדלת, ובקשו מחיים קריגרסון להתלוות אליהם. "אני? מה פתאום?" תמה חיים. "אל תיתמם", אמר הקצין, "תתלווה אלי מיד". השוטרים אחזו בו ויצאו אל הניידת, כשבחזק מתאסף קהל סקרנים. "את קריגרסון עוצרים? אני לא מאמין", אמר אחד השכנים.

"הוא חשוד בתאונת פגע וברח", עדכן שכן שני. "חיים? אפילו עבירות חנייה הוא לא עובר!" "אל תסמוך על אף אחד, הוא תמיד נוסע בפראות. מה הפלא שהוא מגיע בזמן לכל אירוע? הפעם זה לא הלך, ונגמר רע".

חיים נלקח לחקירה בתחנת המשטרה הסמוכה. החוקר טען בפניו, שמכוניתו נראתה פוגעת ברוכב אופניים ונמלטת מן המקום. רוכב האופניים נפצע בינוני. האירוע אירע בחמש בבוקר, המשיך החוקר. הוא הציג תמונות מהאירוע, שבהן נראה רכבו של חיים מתגנש באופניים. על לוח הרישוי הופיע מספר הרכב שלו. התמונות נקלטו במצלמות האבטחה של בנק סמוך.

חיים הכחיש בתוקף את ההאשמות. לדבריו בשעה חמש בבוקר הוא ישן בשלווה במיטתו. חיים ניסה למצוא אליבי שיוכיח את חפותו,

נודע הדבר להרה"ק מפרמישלאן שרבי שלמה נענה בחיוב להצעה וכי יצא לקבל את הרבנות בברזאן, נענה ואמר למקורביו: מאיר רואה כי רבי שלמה הינו מגיד בברוד ולא רב בברזאן!

קבלת הפנים הנלהבת לה זכה רבי שלמה בברזאן הרקיעה עד שחקים. אף הוא עצמו חש היה כמי שבא אל המנוחה ואל הנחלה ותלה תקוות מרובות בעתידו בעיר זו.

ברם במוצאי השבת השניה לשהותו בעיר, כאשר יצא ברוב עם לקדש את הלבנה תקפו לפתע את הגאון כאבי ראש עזים, אשר הלכו וגברו מרגע לרגע, עד אשר לא יכול היה עוד עמוד ונפל למשכב. בבוקר הובהלו טובי הרופאים המקומיים אל מיטתו וכולם פה אחד קבעו כי מדובר במחלת טיפוס קשה אשר הסיכויים להינצל הימנה קלושים. תוך זמן קצר איבד הגאון את הכרתו ומוטל היה על ערש דוויו כאבן שאין לה הופכין. חדרה ויוגן ירדו על העיר ברזאן ואנשי העיר למגדולם ועד קטנם נאספו לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לשפוך שיח ולעורר רחמים על גאון הדור שחלה בעירם. הנהלת הקהילה פתחה את אוצרותיה ושלחה שלוחים להזעיק את גדולי הרופאים במדינה למיטתו של הגאון החולה. השיא בפעולות אלו היה עם הבאתו של גדול הרופאים מלבוב בירת המחוז. יומיים תמימים שהה הרופא אצל מיטת הגאון עד אשר הגיע למסקנה כי בדרך הטבע אין עוד כל תרופה למחלתו. אדהכי והכי הגיעה הבשורה המרה גם לברוד וגם שם נתקבצו יהודי העיר להרעיש שמים וארץ בתפילות לרפואתו של גאון הדור ופוסקו.

ביום העשרים למחלה הודיעו הרופאים ששהו בסמוך למיטתו של הגאון, כי באם ביום זה לא יחול שינוי לטובה הרי שאבדה כל תקווה. המתח והחרדה בברזאן הגיעו לשיאים בל יתוארו. לפתע הופיע פרש יהודי רכוב על סוס בשערי ביתו של הגאון. הוא נכנס לחדרו של הגאון החולה והודיע לבני הבית הנוכחים כי שלוח שלוח הוא מאת רבינו הקדוש שבפרמישלאן, וכי מוטל עליו למסור דבר מה באוזנו של הגאון. תשובתם של בני הבית כי הגאון חולה ושרוי בחוסר הכרה לא הפתיעה את השליח כלל, ונראה היה כי המצב ידוע לו לאשורו וכי מצווה ועומד הוא בדיוק כיצד עליו לנהוג.

משהואילו הנוכחים לסור מסביב למיטת החולה ניגש הוא אל המיטה, גחן מעל אוזנו של הגאון ולחש

לתוכה את אשר נצטווה מאת הרה"ק מפרמישלאן. ראשית, כי יקבל על עצמו הגאון לעזוב תיכף ומיד את ברזאן ואת רבנותה. ושנית, כי מידת הדין מתוחה עליו בשמים מחמת היד הפתוחה והרחבה שנוהג הוא בהענקת סמיכות לרבנות, הילכך שומה עליו לקבל על עצמו גם זאת כי מכאן ואילך לא יעניק עוד סמיכה לשום אדם בעולם. מיד כשסיים השליח למסור את דברו, יצא ועלה על סוסו ורכב בחזרה כלעומת שבא.

לא חלפה שעה ולעת המנחה החלו אגלי זיעה ראשונים להופיע על מצחו של הגאון החולה. להתרגשותם של הרופאים לא היה גבול. הוא ניצל לחיים. בישרו ברטט ולא ידעו את נפשם מרוב השתאות. לא מידינו היתה זאת. התוודו הרופאים לפני בני הבית. רק גס משמים היה בעזרו. למחרת עם בוקר פקח הגאון את עיניו והכרתו שבה אליו. לבנו

רבי חיים יהודה שניצב בסמוך אליו אמר הגאון: דע לך בני כי בצרה גדולה אני, הנני חולה מסוכן וחזק לרחמי שמים מרובים כדי להישאר בחיים. עתה הוראתי לדעת כי הרבנות בברזאן איננה בעבורי ולא מאת השם היתה זאת למעני. ובכן הריני נודר ומקבל על עצמי כי כאשר יקימני השם הטוב מחוליי אעזוב מיד את ברזאן ואת רבנותה ואלכה ואשובה לי אל מקומי הראשון בברוד.

גם משנודע לו כי כבר מינו להם בני ברוד רב אחר תחתיו, לא חזר בו הגאון מהחלטתו וגמר אומר לשוב לברוד כתושב מן המניין ללא כל משרה רבנית שהיא. כעבור ימים לא רבים, משרק מסוגל היה לכך, מיהר הגאון לעלות על עגלה ולחזור לצמיתות לברוד, למרות שמעמדו הנשגב כפוסק הדור לא נגרע דבר כשם שלא נגרע מאומה מההערצה שהיתה לבני ברוד כלפיו, הרי שתוארו הרשמי מני אז שוב לא היה ראש בית הדין כי אם המגיד מברוד.

לאחר שובו ברודה, שיגר הגאון איגרת אל לפרמישלאן. לאחר שקראה רבי מאיר נענה ואמר: חתימתו של המגיד מברוד מוצאת חן בעיני עד מאוד. מאיר חפץ אף להיפגש עמו פנים אל פנים. שיגר רבי מאיר איגרת אל הגאון והביע בה את משאלתו זו, וגמנו וגמרו להיוועד יחדו בכפר הסמוך לזלוטשוב. למרות שדחוק היה הכפר מילין הרבה מברוד, ניאות הגאון לצאת לדרך הארוכה כדי להיפגש עם הרה"ק רבי מאיר. כבואו הכפרה שיגר הרבי את משמשו אל בית אכסנייתו של הגאון כדי לשאול לדעתו דעת תורה: מאחר ושניהם אורחים במתא, מי צריך ללכת להקביל את פני רעהו ראשונה. השיב הגאון ואמר, כי לפי ראות עיניו צריך הרבי להקדים להקביל את פניו תחילה. נענה רבי מאיר להוראה ויצא להקביל את פני הגאון באכסנייתו.

♦♦♦

לאחר שנתיישבו ביקש הרה"ק מפרמישלאן לדעת את מקור פסקו של הגאון בקשר להקדמת קבלת הפנים. השיב הגאון כי למד זאת מפסוק מפורש בתורה, שכן נאמר (שמות יח ז): 'וַיֵּצֵא מֹשֶׁה לִקְרַאת חֹתְנוֹ וַיִּשְׁתַּחֲוֶה וַיִּשָּׁק לוֹ וַיִּשְׁאַלְוּ אִישׁ לְרֵעֵהוּ לְשָׁלוֹם וַיָּבֹאוּ הָאֵהָלָה, וּפִירֵשׁ רִשִׁי ז': איני יודע מי השתחוה למי, כשהוא אומר איש לרעהו, מי הקרוי איש, זה משה, שנאמר (במדבר יב ג) והאיש משה.

הווי אומר כי לא רק משה רבינו הקדים לצאת לקראת חותנו, אלא שאף הקדים לשאול בשלומו, ואכן, צריך להבין סיבת הדבר, הלא שניהם אורחים שווים היו במדבר. מסתברא, המשיך הגאון ואמר, כי משה רבינו חשב בדעתו, שהן אמת שגם אני הנני אורח במקום, אולם יתרו בא זה עתה ממסע ארוך ומייגע למן מדיין הרחוקה ועד הלום, מגיע אפוא להקדים לו 'שלום עליכם' ראשונה. אף בנידון דידן סיים הגאון לפני הרה"ק מפרמישלאן: הגם שגם כבוד מעלתכם אינכם אלא אורח במתא, אולם אתם הגעתם הנה מפרמישלאן הקרובה, ואילו אני הרחקתי גדוד מברוד הרחוקה. שורה הדין אפוא להקביל את פני בתחילה.

(ספיר ויהלום יתרו ש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

דע לך בני כי
בצרה גדולה אני,
הנני חולה מסוכן
וחזק לרחמי
שמים מרובים כדי
להישאר בחיים.
עתה הוראתי לדעת
כי הרבנות בברזאן
איננה בעבורי ולא
מאת השם היתה
זאת למעני. ובכן
הריני נודר ומקבל
על עצמי כי כאשר
יקימני השם הטוב
מחוליי אעזוב מיד
את ברזאן ואת
רבנותה ואלכה
ואשובה לי אל
מקומי הראשון
בברוד

פנינים על הפרשה:

תכלית יציאת מצרים כדי שיקיימו את כל המצוות

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים ואבא אתכם אלי. ועתה אם שמוע תשמעו בקלי ושמרתם את בריתי והייתם לי סגלה מכל העמים כי לי כל הארץ. ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות יט ד-ו). אפשר לרמז דכאן בא להורות לישראל המצוות שהם חובה להקשר ותקון גופם, שיהיו זהירים בהם, והם: המילה לשמונה ימים, וציצית, ותפליין, ושמירת שבת, ועשית סכה, ונטילת לולב. וזהו הרמז אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים כל האותות והמופתים והוצאתי אתכם, וצריך שתדעו כל החרדה הזאת שתחדתי עליכם למה, הוא מפני שתהיו מקיימים מצוותי, וזהו ואשא אתכם על כנפי נשרים, נשרים גימטריא 'ציצית', דהינו, גאלתי אתכם בשביל שתעשו ציצית על כנפי בגדיכם, וזהו על כנפי נשרים, דהינו, בשביל שתעשו ציצית בכנפי בגדיכם. ואבא אתכם אלי, אתכם אלי גימטריא עם שני כוללים 'טוטפת'. ועתה אם שמוע תשמעו בקלי, ראשי תבות 'שבת'. ושמרתם את בריתי, היא ברית מילה. והייתם לי סגלה, היא שיהיו עוסקים בתורה. עוד, 'סגלה' רומזת על נטילת לולב ועל עשית הסכה. ועקר כל המצוות כדי שתדעו שאני אדון הכל ותקבלו צוואתי על כל דבר ודבר, ותכירו כי לי כל הארץ: (פיתוחי חותם פרשת יתרו)

לפני קיום המצוות צריך להתרחק מכל חטא

ואתם תהיו לי, ממלכת כהנים וגוי קדוש (שמות יט ד-ו). מה שאמר ואתם תהיו לי ממלכת כהנים, בא להורות שעקר קיום מצוות ועסק התורה בעיני שיהיה הגוף העושה המצוות ועוסק בתורה טהור ונקי מעון, כמו שנאמר (תהלים לד טו) 'סור מדע ועשה טוב'. וזהו הכלל הגדול, דאי לאו הכי שוא שקד שומר לשמר מצוות ותורה, שהרי הוא בונה מצד זה וסותר מצד זה. לפיכך בא להזהירם בלשון הזה ואתם, כלומר, אתם מצד עצמכם צריכים להיות הגוף שלכם מתקן כראוי בקדושה ובטהרה כדי שיחולו המצוות עליו, והוא שתהיו לו ממלכת כהנים, דהינו טהורים כמו הכהנים, ותהיו גוי קדוש, ואז יאתה לכם קיום המצוות והתורה: (פיתוחי חותם פרשת יתרו)

בזכות קדושת ישראל ואחרותם זכו לתורה

ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ה' ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל (שמות יט ב-ג). אפשר לומר, דרבותינו זכרונם לברכה (סנהדרין קו.) דרשו על פסוק (שמות יז ח) 'ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים', שרפו ידיהם מן התורה, לפיכך נתגרה בהם עמלק. ועכשו שנתקברו להר סיני ורצו לקבל התורה, הסירו רפיון ידים וקבלו עליהם לקבל התורה ולשמרה בזריות, ונתקדשו ונתטהרו ונעשו אהובים זה לזה בלב אחד כאיש אחד. ומצד קדשתם וטהרתם ואחדותם זכה משה שעלה אל האלהים, דזכות ישראל היא שהשלימה למשה מעלתו, וכמו שמצינו בתלמוד (סנהדרין יא.) שיצאה בת קול ואמרה יש אחד כן שראוי שתשרה עליו שכונה כמשה אלא שאין דורו ראוי לכך. מכאן ראיה שזכות הדור היא שמסיעת לשלמות גדול הדור. והנה מצינו שהאבות נקראים 'הרים', וישראל, עכשו שנתקדשו באחדות אחת, נקראו כלם בשם 'הר אחד':

עצות וסגולות:

עניני ענווה (א')

הענוה מעולה מכל המידות

מדת הענוה, שהיא למעלה מכל המדות הטובות (ע"ז כ:). ולכן אחר שאמר שהוא היה מתנהג במדת הענוה, אמר לבני ישראל להתדבק במדה הזאת שאין למעלה [ממנה], והרועה להחיל לה שימלא לו רצונו ויעשה בקשתו יתדבק במדה הזאת ומבטח הוא שיעשה ה' בקשתו (סוטה ה:).

(מעגלי צדק, אות דל"ת, ד"ה דבקה לעפר)

הגאה לא מתבונן בשפלות עצמו

הגאה טח עיניו מראות ולבו מהבין, כי מה הוא ועל מה יתגאה, וכי עצמו נחושה, והלא אינו אלא בשור ודם ורמה ותולעה (סוטה ה, אבות דר"ג פ"ט).

(פיתוחי חותם פרשת תזריע, ד"ה אדם)

הגאווה ניכרת אצל הגאה, גם כשמסתיר אותה

יש בן אדם שגאווה טמונה בלבו, ומתחכם שלא יכירו בו בני אדם שהוא גאה, ומדבר דברים שסובלים שתי פנים, לצד אחד נחשבים גאווה, ולצד השני לא כן. אבל אוי לו, שהרי אפלו אין מכירים אותו מלמטה, כבר נתגלה קלונו למעלה, וטמא טמא יקרא.

(פיתוחי חותם שם, ד"ה ומראה הנגע)

הגאה גורם אחיזת הקליפה באותיות השם הק'

הובא במשנת חסידים (מסכת התשובה פ"ב אות א), דהגאה גורם להקלפות להתאחז אפלו באותיות י"ה של שם הו"ה ברוך הוא, לפי שאין להם אחיזה רק באותיות ו"ה האחרונות, והגאה גורם להם להתאחז אפלו באותיות י"ה, ולכן 'גאווה' גימטריא י"ה, לרמז שפוגם בשם י"ה ומגביר כת אלהים אחרים.

(פיתוחי חותם שם, ד"ה אדם)

הגאה נותן שליטה גדולה לס"מ

ובא לומר, דמי שיש בו מדת הגאווה שהיא שואת, הגדלה שרועה להתנשא בכל דבר, או ספחת שהיא גרועה ממנה, או בהרת שהיא גרועה ממנה, הרי הוא פוגם פגם גדול ונותן שליטה גדולה לסמא"ל.

(פיתוחי חותם שם)

ילמד על מידת הענוה, ממושה רבינו ואברהם אבינו

הרועה להתנהג במדת הענוה יראה אברהם אבינו עליו השלום ומושה רבנו עליו השלום עד היכן הגיעה ענותנותן (חולין פט.), ומהם ילמד.

(פיתוחי חותם שם)

עזבו את הרפיון בתורה והתאחדו

זהו שאמר ויסעו מרפידים, דהיינו, נסעו מרפיון ידים שהיה בהם בתחלה, עכשו הסירו רפיון ידים ובאו למדבר סיני בזריזות, לקבל התורה בזריזות ולשמרה בזריזות. ויחן שם ישראל, נעשו בלב אחד כאיש אחד, כמו שדרשו רבותינו זכרונם לברכה (מכילתא מס' דבחדש א). נגד החר, לרמוז דכמו שהר סיני גוף אחד, גם הם נעשו הר אחד, גוף אחד וקדשה אחת ואחדות אחת, וזהו נגד החר:

אחר שזכו לשלימות קבלו את התורה

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר לאמר, החר הם ישראל כמו שאמרנו. ועוד נמי, החר במלוי כזה: ה"י ר"ש עם הכולל גימטריא 'ישראל'. וזה ויקרא אליו ה' מן ההר, דהיינו, זאת המעלה שבאה לה מסבת החר, שהם ישראל. ועכשו הכל מתקן, העם מתקנים והמנהיג מתקן, גם אני איני מונע השפעתה מהם, לפיכך כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל:

(פיתוחי חותם פרשת יתרו)

האם מחויב אדם לחזור על הפתחים לזון את אביו ואת אמו

תנו רבנן נאמר כבוד את אבך ואת אמך (שמות כ יב), ונאמר כבוד את ה' מהונך (משלי ג ט), השווה הכתוב כבוד אב ואם לכבוד המקום (קדושין ל:). תוספות: כבוד את ה' מהונך. בירושלמי (קידושין פ"א ה"ז) דורש 'מהונך' כמו 'מהונך', משמע שהקפיד הקדוש ברוך הוא על כבוד אב ואם יותר מכבודו, שבכבודו הוא אומר 'כבוד את ה' מהונך' דהיינו 'מהונך', דמשמע ממה שחנך, כלומר אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור, ובכבוד אב ואם נאמר 'כבוד את אבך ואת אמך', דמשמע בין שיש לו ממון ובין אין לו, והיכא דלית ליה, חייב לחזור על הפתחים לזון את אביו ואת אמו:

ביאור המדרש"א בירושלמי שבכבוד אב ואם חייב אף באין לו

כתב מהרש"א וזה לשונו: ולולי דברי התוספות היה נראה לפרש שהעדיפו המקום, ד'מהונך' משמע דלא בקש אלא אם נתן לה הקדוש ברוך הוא תן לו וכבוד אותו, דהיינו כדאמרינן (אבות פ"ג מ"ז) משלו תן לו. אבל בכבוד אב ואם, אף אם אין לה תתן להם, דהיינו שצריך לחזור על הפתחים. עד כאן לשונו:

מה חידש המהרש"א

רבים תמחו, מה חדש מהרש"א על דברי התוספות, הלא הן הנה דברי התוספות:

כוונת המהרש"א שעדיפות כיבוד אב ואם ניכרת אף ביש לו ונראה לעניות דעתי לפרש דדבר פשוט, בודאי חדוש יש בדברי מהרש"א מה שלא משמע כן מדברי התוספות. והוא, דהא בידן השתא לפרוש התוספות מלתא דפשיטא דמכבוד את אבך משמע

דבין יש לו ובין אין לו חייב לתן, דהא קרא סתמא כתיב, דלגבי הקדוש ברוך הוא כתיב 'כבוד את ה' מהונך', דהיינו ממון, כדמשמע 'הון' בכל מקום, 'הון ועשר בביתו' (תהלים קיב ג), 'בית והון' (משלי יט יד), וכיוצא:

ולפי זה תמה מהרש"א, כיון דעקר ילפותא דהירושלמי הוא משום דכתיב גבי כבוד המקום 'מהונך' ולגבי כבוד אב ואם לא כתיב 'מהונך' רק סתמא, אם כן מזה מוכח דגבי המקום אם יש לו ממון חייב ואם לאו פטור, וגבי אב ואם בין יש לו ובין אין לו חייב כיון דסתם כתיב. וכיון דהכי הוא, למה ליה להירושלמי לדרש 'מהונך' כמו 'מהונך', בלאו מ'מהונך' כפשוטה ילפינן האי דרשא, אי לא אתא הירושלמי לחדש לנו שום דבר ב'מהונך'. כי אם כפי פרוש התוספות, זה לא אצטרך, כדפרשנו. אלא ודאי חדוש גמור אתא הירושלמי לאשמועינן במה שדרש 'מהונך' כמו 'מהונך', וזהו החדוש, דאי אמרינן 'מהונך', משמע דהממון קרוי של אדם, וכשמכבד אדם להקדוש ברוך הוא בממונו, יש לו טיבותא ושכר כמו שמכבד לאביו ואמו בממונו, וקא משבח קרא לאדם כשמכבד להקדוש ברוך הוא בממון עצמו. אבל אי אמרינן מ'מהונך', דהיינו ממה שחנך, דשמעינן מינה תן להקדוש ברוך הוא משלו, דהיינו הממון שביד אדם של הקדוש ברוך הוא הוא, וכל מה שיתן להקדוש ברוך הוא לאו רבותא וטיבותא כל כך, כי כל מה שיתן להקדוש ברוך הוא ומכבד אותו, משל הקדוש ברוך הוא הוא:

והנפקותא שיש בזה היא זו, והוא דלפי פרוש התוספות, העדיפותא שיש לאב ואם על הקדוש ברוך הוא היא בצד אחד דוקא, היכא דאין לו, דלגבי אב ואם חייב לחזור על הפתחים ולכבדם, ולגבי הקדוש ברוך הוא אינו חייב. אבל היכא שיש לו, מכל מקום אב ואם והקדוש ברוך הוא שוים. לזה בא הירושלמי לומר, דאפלו היכא דאית ליה, כבוד אב ואם עדיף, והוא משום דגבי אב ואם ממון אדם שלו הוא, ואפלו הכי מחייב לתת אותו לאביו ולאמו. אבל גבי הקדוש ברוך הוא, אף אם אדם נתן לו, סוף סוף הממון של הקדוש ברוך הוא הוא. והעדיפותא של אב ואם היא, שאף על גב שהממון אינו שלהם רק של הבר, מכל מקום מחייב לתת משלו להם, לא כן גבי הקדוש ברוך הוא לא נתן לו האדם כלום רק משל הקדוש ברוך הוא נתן לו:

זהו כונת מהרש"א בדברי הירושלמי, דלפרוש 'מהונך' משמע, דגם גבי הקדוש ברוך הוא הממון קרוי של אדם, אבל השתא דאמרינן מ'מהונך', דהיינו ממה שחנך, אם כן לגבי הקדוש ברוך הוא לא שיר רבותא כאב ואם, דגבי הקדוש ברוך הוא משלו נתן לו. והיינו דדקדק מהרש"א ואמר דהיינו כדאמרינן משלו תן לו, כלומר השתא דקרינן מ'מהונך' דשמעינן מינה דהממון של הקדוש ברוך הוא הוא, אם כן ליכא רבותא גבי הקדוש ברוך הוא כמו אב ואם, דגבי הקדוש ברוך הוא משלו נתן לו, כדאמרינן תן לו משלו. וזה בודאי כונת מהרש"א, דאי לא תימא הכי אמאי אצטרך למימר דהיינו כדאמרינן משלו תן לו, אלא ודאי כדפרשנו. דו"ק: (לבונה זכה פרשת יתרו)

מסכת מועד קטן דף ד' – י'

אלא מעשה הדיוט. וע"ע בירור הלכה (קמא חו"מ ס' תכז) שהביא מכמה ראשונים שחלקו להדיא על הריטב"א.

ולכן גם בחוה"מ אסור לבנות מעקה מעשה אומן אלא יבנהו לבינים בלא טיט כמבואר במשנ"ב לענין בנייה כשהיא מעשה הדיוט. [אך במועדים וזמנים (ח"ז ס' קנו) תמה שכיון שיש חיוב בכל עת לעשות מעקה לגג הרי זה צורך המועד ולמה לא יוכל לעשות גם מעשה אומן, ועל כן נקט שאין האיסור לבנות מעקה מעשה אומן למצוה אלא כשגם במעקה העשוי מעשה הדיוט יהיה די].

איסור בישולי עכו"ם בסוכר

בגמ': כל שנאכל כמות שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים (מועד קטן יב, ב). מבואר בגמרא שכל שנאכל כמו שהוא חי אין בו משום בישולי נכרים. ודנו הפוסקים בדיו סוכר סלק המיוצר ע"י נכרים בבישול וסחיטה ויבוש עד שעושים ממנו גרגירים. שהרי הסלק אינו נאכל כמו שהוא חי והסוכר עולה על שולחן מלכים, א"כ צריך לכאורה להאסר משום בשולי נכרים. ולמעשה נהגו בזה היתר כל הדורות אלא שנתחבטו בטעם ההיתר. ובספר שם אריה לבעל ערוגות הבושם (ס' ט) כתב בתחלה, שטעם ההיתר הוא משום דדרך עשיית הסוכר הוא ע"י כמה בישולים, ובבישול הראשון כבר ראוי הסלק לאכילה, אך לא נאסר, לפי שאינו עולה על שולחן מלכים, ושוב בבישול שני לא נאסר אף שעולה על שולחן מלכים, כיון שכבר היה נאכל כמו שהוא אחר בישול ראשון, א"כ בישול השני לא הכשירו להיות נאכל כי כבר היה נאכל בלאו הכי. ואין לאסור משום בישולי עכו"ם אלא בבישול שלפניו לא היה ראוי לאכילה ועל ידי בישול זה נעשה ראוי לעלות על שולחן מלכים. אך דחה סברא זו, וכתב שכיון שסוף סוף ע"י בישול הנכרי נתקן לאכילה וגם עתה עולה על שולחן מלכים מה לי אם ע"י בישול אחד או שני בישולים. והנה בפתחי תשובה (יו"ד ס' קיג סק"ג) כתב בשם התפלה למשה שאפילו לדעת

בנית מעקה בחול המועד מעשה אומן

במשנה, עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן (מועד קטן יא, א).

במשנה, עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן. וכתב הריטב"א שאין מעקה זה נבנה לקיום מצות ועשיית מעקה לגג, שהרי מרפסת הפטורה ממצות מעקה וכמבואר בספרי, ועוד שאם היתה במקום שחייב במעקה למה לא יעשה כדרכו ואפילו מעשה אומן, ועוד שאמרו בירושלמי שמשנתנו במעקה של שלושה טפחים לגג ועשרה טפחים למרפסת ואם גג שרגילים לילך בו הוא אין די לו במעקה של שלושה טפחים, אלא ודאי משנתנו בגג שאינו חייב במעקה ולגג שאין רגילים להלך בו די לו במעקה של שלושה טפחים, ומרפסת כיון שרגילים להלך בה צריכה שימור במעקה של עשרה טפחים.

ונמצא מבואר בדברי הריטב"א שמה שאין עושים מעקה לגג ולמרפסת מעשה אומן במועד אינו אלא במעקה שאין מקיימים בו מצות ועשיית מעקה לגג, אבל מעקה שמקיימים בו המצוה עושים אותו במועד אפילו מעשה אומן.

ובביאור הלכה (ס' תקמ"א ד"ה וכן) הביא דברי הריטב"א בקולא זו, ששארי הפוסקים סתמו בזה ולא חילקו ונראה מדבריהם שגם מעקה של מצוה אין עושים אותו מעשה אומן במועד.

היה בזה חידוש גדול כמו שכתבו התוספות והראשונים בשבת (ב). שמלאכת הוצאה מלאכה גרועה היא ואם היתה אסורה היו צריכים לפרש בה כל הפרטים, וממה שלא כתבו כלל איסור זה מבואר שלא היה בכלל האיסורים שאסרו חכמים במועד.

וכתב שלא זו בלבד שלשיטת רש"י (ביצה יב.) שסובר שגם ביו"ט מותרת הוצאה אף שלא לצורך מהתורה, וא"כ מסתבר שלא גזרו בחול המועד תרתי דרבנן במלאכה גרועה, אלא אפילו לשיטת התוס' שסוברים שהוצאה ביום טוב אסורה מן התורה נראה שאין לגזור בחוה"מ בזה. וכיון שבמאירי מפורש כ"כ בפשטות להיתר, וכן נראה שהיה מנהג העולם מעולם אין בידינו לאסור. וע"ע מועדים וזמנים (ח"ד סי' רחצ).

הפסיד תפלה מחמת אונס מזמן אם יש לתפלה זו תשלומין

בגמ': בעי רבי זירא אבדה לו אבידה ערב הרגל כיון דאניס מותר או דלמא כיון דלא מוכחא מילתא לא אמר אביי יאמרו כל הסריקין אסורין סריקי בייחוס מותרין (מועד קטן יד, א).

בשור"ע (או"ח סי' קח ס"א) מבואר שמי ששכח ולא התפלל הרי הוא משלים תפילה זו בתפילה הבאה ומתפלל שתים. ונתבאר שם (ס"ז) שהיינו דווקא בשגגה ולא התפלל, אבל אם הזיד ולא התפלל תפלה אחת, אין לה תשלומין אפילו בתפלה הסמוכה לה.

ד"ה ומותר) משמע שהוצאה היא בכלל כל שאר המלאכות האסורות במועד, וכן כתב בעמודי אור (סי' לה), וכן פסק בחזון איש (ראה או"ח סי' קלה ד"ה רא"ש), דינים והנהגות יו"ט וחוה"מ סי' ג. ולפי דעתם צריכים לבדוק תמיד את הכיסים בחול המועד במקום שאין עירוב כדי שלא להוציא דבר שלא לצורך (ראה מועדים וזמנים ח"ז סי' קנד). ובמעשה איש כתב שהחזו"א לא היה הולך בחוה"מ עם הכיפה תחת הכובע והיה מריק את כיסיו לפני צאתו מהבית, וכשהוא לו שבעמודי אור כתב שהוצאה אסורה בחוה"מ שמח על שיש מי שכותב כדעתו. ובשור"ע שבט הלוי (ח"ו סי' סח) הוכיח מסוגייתנו שאין איסור הוצאה בחול המועד, שמבואר בגמרא שאין מפנים כלים מחצר לחצר אפילו מכעורה לנאה, וכן נפסק להלכה (ראה אליבא דהילכתא), ופירש הגמון"י שהטעם הוא משום טירחא (וכ"כ במשנ"ב סי' תקלו סק"א). ואם יש איסור הוצאה בחול המועד הרי היו יכולים לאסור לפנות מחצר לחצר מטעם זה ולא היו צריכים לאסור משום טירחא, ומוכח שאין איסור הוצאה בחול המועד.

וכתב עוד בשבט הלוי שודאי מנהג העולם תמיד היה כדעת המאירי שלא אסרו הוצאה בכלל המלאכות האסורות במועד, וכאשר נראה מסתימת הרמב"ם (יו"ט פ"ז) והטור (או"ח סי' תקל) שכתבו שחול המועד מותר מן התורה במלאכה וחכמים אסרו במקצת מלאכות כמבואר בהמשך דבריהם שם, ולא הזכירו בהמשך הדברים שום מלאכה האסורה משום הוצאה, והרי

הרא"ש שסובר להתיר בישולי עכו"ם באופן שהנכרי בישל את המאכל רק כמאכל בן דרוסאי שהוא שליש בישול ואחר כך נגמר בישולו ע"י ישראל, מכל מקום אם בשלו הנכרי כמאכל בן דרוסאי וסילקו מן האש וחזר הנכרי והניחו על האש כדי לגמור בישולו אסור. ולכאורה משמע שמה שעשה הנכרי בשני פעמים אינו מתירו אע"פ שעל ידי הבישול הראשון אינו נאסר כיון שעדיין אינו עולה על שולחן מלכים, וכבר הוא נאכל כמו שהוא. אך יש לומר שדוקא בזה שראוי לאוכלו ע"י הדחק לכן לא אמרינן שכבר נתבשל בבישול ראשון ולא נאסר, אבל כשנתבשל עד שראוי לאכול אפילו שלא על ידי הדחק יתכן שכבר נגמר בישול בהיתר, דהרי אינו עולה על שולחן מלכים, ואינו נאסר ע"י שאח"כ מבשלו שוב ונעשה ראוי לעלות על שולחן מלכים. [ועיין עוד שו"ת שואל ומשיב (תליתאה ח"א סי' רל), שו"ת שם אריה (יו"ד סי' כא וסי' כב), ושו"ת בית יהודה (יו"ד סי' כא)].

איסור הוצאה מרשות לרשות ביום טוב

במשנה: מחפין את הקציעות בקש, רבי יהודה אומר אף מעבין מוכרי פירות כסות וכלים מוכרים בצנעה לצורך המועד (מועד קטן יג, ב).

הנה רוב המלאכות האסורות בשבת אסורות גם במועד, והותרו רק באופנים מסויימים כגון מלאכת דבר האבד או צורך המועד וכדומה.

ונחלקו הפוסקים אם יש בחול המועד איסור הוצאה מרשות לרשות כבשבת, ואין להוציא מרשות לרשות אלא באופני ההיתר המיוחדים של חול המועד, או שמא אין איסור הוצאה מרשות לרשות בחול המועד כלל. והמאירי (מו"ק יח: ד"ה אין כותבין) כתב שאין איסור הוצאה בחול המועד כלל, וכתבו הפוסקים שהטעם הוא כיון שהוצאה היא מלאכה גרועה (עיי' בזה תוס' שבת ב. ד"ה פשט), ולא אסורה במועד (ראה אז נדברו ח"ט סי' מא ועוד). וכן מבואר בדברי הישועת יעקב (או"ח סי' תרכט). וכן כתב בבנין שלמה (ח"א סי' יד), וכן פסק בשש"כ (פס"ח סכ"ז וסק"ק) בשם הגרשו"א.

אך מדברי הביאור הלכה (סי' תקלו ס"א

אם מותר לאבל שיש לו חנות להערים ולמכור חנותו לאחד מידדי

בגמ': אבל אסור בעשיית מלאכה דכתיב (עמוס ח, י) וְהִפְכֵּתִי חֲנִיכִים לְאֵבֶל מֵהַ חֶג אֲסוּר בְּמִלְאכָה אִף אֲבֵל אֲסוּר בְּמִלְאכָה (מועד קטן טו, ב).

בגמרא מבואר שאסור לאבל לעשות מלאכה בימי אבלותו. ובשולחן ערוך (י"ד ח"ב ס' שכד) דן בענין הוראה שהורה מורה אחד למי שהוא אונן ויש לו חנות, שימכור חנותו בסחורתו לאחד מיודעיו, והוא ישא ויתן בחנות כל ימי האבל, ואחר כך יחזור וימכור לבעלים הראשונים. וכתב החת"ס לענין שאלה זו, שהן נכון ששמע מגאונים ורבנים קשישאי בשני אנשים שותפים בחנות ואחד מקרוביהם גוסס, שציוו לשלוח על ידי נאמני הקהלה שמבטל השותפות ואינו רוצה להיות עוד שותף עמו, ועל ידי זה התירו לשותף זה לעסוק במשא ומתן בכל ימי האבל, אלא שהזהירו שלא יגיע להאבל זה שום ריוח מהמשא ומתן של ימי האבל, ורק אם אח"כ נהגו בו טובת עין ומבליעו בחשבון אין בכך כלום. והוראה זו נכונה אין בה לא משום איסור פרקמטיא ומלאכה שהרי מוכר שלו בשעה שעדיין הקרוב חי, וגם אין בו חילול אבלות בפרהסיא כל כך במה שהשותף עומד בחנותו בימי אבלו של זה, כיון שהכל יודעים שבחלקו הוא עוסק ואדעתא דנפשיה עבד. אבל בנידון השאלה יש תרתי לריעותא, חדא שכשה עומד בחנותו של זה כל ימי האבל יאמרו ששכירו הוא ובשליחתו הוא עושה והריוח הוא של בעל החנות של האבל, ואפילו אם ידעו שמכר לו על ידי נאמני הקהלה, הרי הוא בעיניהם כשחוק וחוכא וטלולא והערמה בעלמא, שלענות אמן על ברכה אינו יכול, ולמכור סחורתו נתיר.

וכתב שהיה מקום להתיר כיון שדין זה שאונן נוהג אבלות אינו לכ"ע, שדעת הרמב"ם והר"ן גיאות ובעלי התוס' להתיר לאונן בכל הדברים שהאבל אסור בהם כמו שהביא הטור (י"ד ס' שמא), ואף שהרמב"ן ורבינו פרץ חולקים ואוסרים מכל מקום המקילים הם הרוב, ומה גם שהתוס'

קודם שבת ויש חילוק בדבר בין הולך לדבר מצוה ובין הולך לדבר הרשות, ואומר רבינו תם שלא נחשב דבר הרשות אלא הולך לטייל, אבל הולך לסחורה כדי להרויח מזונות חשוב כדבר מצוה, הרי שכל שטרוד מחמת פרנסתו הרי הוא אונס, ובודאי שלא הוי בגדר מזיד. וכתב שאף על גב שיש לחלק ולומר שלענין תפלה שהיא עבודת קונו אין לו לחוש להפסד ממונו, שאפילו בתלמיד חכם אמרו שזמן תורה לחוד וזמן תפלה לחוד ויכול תלמיד חכם להאריך בתפילתו על חשבון הלימוד (ראה שבת י,). ואמרו בפרקי אבות (פ"ב מ"א) הוי מחשב שכר מצוה כנגד הפסדה. ונמצא שלא כראוי עשה במה שהניח להתפלל מחמת הפסד ממונו. מכל מקום אי אפשר לדנו כמזיד, אלא הוא כטעה או שגג להתפלל, שיש לו תשלומין.

וכן נפסק בשו"ע (או"ח ס' קח ס"ח) שמי שלא התפלל בעוד שיש לו זמן להתפלל מפני שסבור שעדיין ישאר לו זמן אחר שיגמור אותו עסק שהוא מתעסק בו, ובין כך ובין כך עברה לו השעה, וכן מי שהיה טרוד בצורך ממונו שלא יבא לידי הפסד ועל ידי כך הפסיד מלהתפלל, וכן מי שהוא שכור ולא התפלל, כולם חשובים אנוסים, ויש להם תשלומין. ומכל מקום אין נחשב הפסד ממונו אלא כשיכול לבא לידי הפסד הקרן, ולא במניעת ריוח (חסד לאברהם שם סק"ה, בן איש חי משפטים ס"ז).

אך בשולחן ערוך סופר (הו"מ ח"ה ס' מב) כתב שבתפלה יש חיוב משום זריזות לא לשכוח להתפלל, ואם שכח מחמת שסמך עצמו על הרגע האחרון נחשב הדבר לפשיעה.

ודן בשולחן תרומת הדשן (סי' ה) במי שהפסיד תפלת מנחה מחמת פקידים שעיקבו אותו אודות חוב שיש לו, ועל ידי שהאריכו עמו בדברי ויכוח ופשרות, נזקק לשהות עמם עד שעבר זמן תפלת המנחה, ולא היה יכול להיפטר מהם אלא אם כן היה בא לידי הפסד באותו חוב, ודן אם נחשב למזיד ואינו יכול להתפלל ערבית שתים או לא.

וכתב שאף על גב שמי שהזיד ולא התפלל תפלה אחת בזמנה שוב אין לו תשלומין, ומעוות לא יוכל לתיקון הוא, מכל מקום באופן כזה דומה הוא יותר לאונס, ושפיר יכול להתפלל ערבית שתים.

והוכיח כן מסוגייתנו. שהסתפק רבי זירא במי שאבד אבידה בערב הרגל, ומחמת חיפושיו אחריה לא הספיק להסתפר לכבוד הרגל, אם יש לומר שכיון שצריך לבקש אחריה אנוס הוא ומותר להסתפר ברגל, או שמא אין לחלק בדבר שיאמרו שאדם זה מותר להסתפר ברגל ואחרים אסורים. הרי מבואר שכל שמבטל מצוה לצורך ממונו כדי שלא יבא לידי הפסד, כמי שלא הסתפר לכבוד הרגל מחמת הפסד ממונו, נחשב לאונס. ואם כן הוא הדין לענין זה שביטל תפלה כדי שלא יפסיד הכסף שנחשב לאונס. עוד הוכיח ממה שאמרו בברכות (ח:): הזהרו בת"ח ששכח תלמודו מחמת אונס, ופירש רש"י שהאונס שעל ידו שכח את תלמודו הוא חולי או שנטרד בטורה דוחק מזונות. הרי שגם הנטרד מללמוד מחמת דוחק מזונות נחשב לאונס. וכן במרדכי (שבת פ"א ס' רנח) כתב בשם ר"ת לענין מה שאין מפליגין בספינה

ובשול"ת אבני נזר (אה"ע סי' קפט) העיר לרב השואל ר' יצחק האבדק"ק וולאדווקי על ששלח לו מכתב בדברי תורה במכתב גלוי ולא במכתב סגור כיון שהיה דחוק במעותיו, והעיר לו באבני נזר שאין ראוי לעשות כן כיון שכבודה של תורה הוא בצינעא וכמבואר בסוגייתנו, ואם כן צריך להקפיד לשלוח את דברי התורה בצינעא, וכשם שלענין כבוד יום טוב מבואר בגמרא (ראש השנה כז:) שכבודו עדיף על מה שחסה תורה על ממונם של ישראל, כך גם כבוד התורה עדיף וצריך להוציא מעות על משלוח דברי תורה בכיסוי ולא במכתב גלוי אף שהוא דחוק במעות.

ובשול"ת משנה הלכות (ח"ד סי' כח) נשאל לפי זה על מנהגו של הגאון בעל הצפנת פענח שדרכו היתה לשלוח דברי תורה במכתבים גלויים, ושלא כפסק האבני נזר לאסור. והשיב במשנה הלכות שנראה שגם האבני נזר לא אסר מצד ההלכה, שפשוט הוא שמה שאמרו שדברי תורה צריכים צניעות והסתרה היינו דוקא שלא ללמוד בפרהסיא ומשום יוהרא וכמו שביאר המהרש"א (סוכה שם) או משום עין הרע וכמו בלוחות הראשונות שנתנו ברעש ולכן נשברו, אבל במשלוח דברי תורה במכתב גלוי אין שייך לא חשש יוהרא ולא חשש עין הרע. ובפרט שבבית הפאסט מונחים כל המכתבים יחד ואף אחד אינו קורא אותם ואין זו פרהסיא. ובפרט שהרי לישראל אסור לקרות אגרות של אחרים שהרי אסור לקרות מכתבי חבירו בחרם דרבינו גרשום, ונכרי בלאו הכי אינו מבין את דברי התורה הכתובים במכתב גלוי, ואם כן גם כששלוחים דברי תורה במכתב גלוי הרי הם נשלחים בסתר. ולכן פסק שפשוט שמותר לשלוח דברי תורה במכתב גלוי וכמנהג הצפנת פענח, וכן ראינו לעוד הרבה גאונים שלא הקפידו בזה, ואם כן אין לחוש לדברי האבני נזר.

וכתבו פוסקי זמנינו שכמו כן יכולים לשלוח עם הפאסט ספרי קודש אם עוטיפים אותם, וגם אין לחוש למה שמטלטלים אותם שלא בדרך כבוד (גנזי הקודש פ"ב סל"ד).

ואין לחשוש משום שעל פתח החנות רשום שם בעלים ראשונים, שמה בכך וכיון שנעשה הסילוק או המכירה בקנין סודר ע"י שני נאמני הקהילה קלא אית ליה, ונודע לכל שמשום האבילות הוכרח ליתנו לאחר להרויח בו, ולא חיישינן שמא יש שיודעים מהאבילות ואינם יודעים מהמכירה, וכבר פשט היתר זה.

גם בשול"ת הלכות קטנות (ח"א סימן קנז) כתב שמותר לאחרים להשכיר כלים השייכים לאבל בלי ידיעתו, כיון אינו ניכר על הכלים של מי הם, ואף שאבל אסור בעשיית מלאכה, מכל מקום אין לך משיב אבדה גדול מזה.

משלוח מכתב שכתב בו דברי תורה בלי כיסוי

בגמ': מאי דרש חמוקי ירכיך כמו חללים מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר (מועד קטן טז, א).

בגמרא דרשו מה שנאמר (שיר השירים ז ב) חמוקי ירכיך, שעל התורה פסוק זה מדבר, ונמשלו דברי תורה לירך לומר לך מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר. ופירש רש"י (סוכה מט: ד"ה חמוקי) שכבוד התורה הוא בצינעא, ולא להיות יושב ושונה בגובה של עיר ולא לשנות לתלמידיו בשוק. וכן פסק בשול"ת (י"ד סי' רמו סכ"ב) שכל היגע בתלמודו בצינעא מחכים, שנאמר ואת צנועים חכמה (משלי יא ב).

הם מהמקילים והלכה כתוס' אפילו במקום שהר"ף חולק כמו שכתב הסמ"ע (סי' כה ס"ק יט), ומקורו מדברי המרדכי (כתובות סי' קע) בשם המהר"ם (מהד' בלאך סי' רפא), והובא במג"א (סי' תמז סק"ד). מכל מקום כיון שהכרעת השול"ת (י"ד סי' שמא ס"ה) משמע להחמיר ממה שכתב שכל זמן שלא קברו המת אין חולין, וממה שפרט דוקא אלו משמע שבשאר דברים אסורים, אם כן אין להתיר מטעם זה. ומכל מקום כתב שיש ללמוד קצת זכות על המתירים כיון שעל הרוב לא יכלו להתבטל מסחורתם כל ז' ימי האבל וממציאים להם היתר אחר ג' ימים ואומרים שהוא דבר אבד כיון שהשיירא שעושים עמה את המסחר עוברת ואין לו במה להתפרנס וכדומה, על כן בחרו הרע במיעוטו לבטל קצת בשעת אנינותו, שהרי בלאו הכי יש מחלוקת בדבר, ויכולים לסמוך על המקל באבל שיעמוד אחר בחנותו ע"י הערמת מכירה לאחר וע"ז יהיה פנוי להתאבל ימי אבלו כדינו.

וגם בשול"ת יהודה יעלה (ח"א או"ח סי' קפט) דן בזה והביא מה שכתב בתשובה מאהבה (י"ד סי' שמא וסי' שפ) שמנהג פראג הוא שנהגו שאם אירע מילתא לאחד מהשותפים, שמסלק את עצמו מהשותפות בעת האנינות על ידי קנין סודר משליח ב"ד שלא יהיה לו עוד שום חלק בשותפות במשך ימי האבילות, והביא את דברי החתם סופר שמסיק שאין למחות ביד המקילים, וסיים שכן הוא עמא דבר להקל,

הרה"ק רבי יחיאל יהושע מביאלא זי"ע בעל 'חלקת יהושע' כ"א בשבט תשמ"ב

כי בזכרנו אותו תמיד נזכור מעשה בראשית בכל עת, ונודה בכל עת שיש לעולם בורא וכו'. ובמכילתא: "רבי יצחק אמר לא תהא מונה כדרך שהאחרים מונים אלא תהא מונה לשם שבת",

ופרשוה שהגויים מונים בימי השבוע לשם הימים עצמן, וקראו לכל יום שם בפני עצמו או על שמות המשרתים או שמות אחרים שיקראו להם, וישראל מונים כל הימים לשם שבת "אחד בשבת", "שני בשבת" כי זה מן המצוה שנצטוו בו לזכרו תמיד בכל יום, וזה פשוטו של מקרא. עכ"ל.

(חלקת יהושע - מאמר ששי עמ' רלד)

נטילת ידים שחרית כהלכתה - סגולה לרהבנת הלימוד

לאדמו"ר בעל 'חלקת יהושע' מביאלא זצ"ל,

נכנס יהודי ושה לו שהוא בעל משפחה גדולה עם הרבה ילדים, אך משום מה בנו הגדול בן ה-11 אינו מצליח בלימודו. ראשו חתום וסתום ועל אף שהחליפו תלמוד תורה ושינו את המלמדים נותר בסתימותו למגינת לב כולם.

רבינו עיין בקוויטל וביקש מהאב שיביא הנה את בנו הילד. כשהגיע הילד ביקש רבינו מהמשמש שיכניס לחדר קערה עם נטלה. לאחר מכן פנה רבינו אל הילד ושאל אותו אם הוא ילד טוב ואם הוא נוטל ידים בכל בוקר, והילד השיב בחיוב.

רבינו קם ממקומו, ונטל את ידיו לסירוגין כהלכה, כשהוא אומר לילד שיעקוב אחר נטילתו ויאמר לו אם גם הוא נוטל את ידיו כך. משראה הילד את סדר הנטילה, נענה ואמר שאינו נוטל ידיו כך, כי לא לימדוהו שכך צריך לנטול. מילא רבינו את הספל במים והורה לו לנטול ידיו כפי שהוא נוהג. נטל הילד את ידיו ארבע פעמים על היד האחת וארבע פעמים על היד השנייה.

מיד הבין רבינו את שורש הבעיה, שהילד אינו נוטל ידיו כהלכה ומשכך נותרות ידיו טמאות במשך כל היום והתורה הקדושה אינה יכולה להיתפס בו. שוב מילא רבינו את הספל במים וביקש מהילד לנטול ידיו בשנית, אך עתה ייטול כפי שראה בראשונה, נטילת ידים לסירוגין כשרבינו עומד עליו בסבלנות ומסביר לו במפורט כיצד לנטול: תחילה יד ימין ולאחריה יד שמאל, שוב חוזרים ליד ימין ולאחריה יד שמאל, כך ארבע פעמים.

בסיום, הורה לו רבינו לשוב לביתו ומהיום והלאה ייטול את ידיו כפי שלימדו. ואכן מאותו יום ניכרו בו שינויים גדולים לטובה, ובתוך תקופה קצרה הצליח להשלים את הפער הגדול שהיה בינו לבין חבריו לספסל הלימודים עד כה.

הרה"ק רבי יחיאל יהושע רבינוביץ זצוק"ל מביאלא, נולד בה' טבת תרס"א לאביו כ"ק אדמו"ר רבי ירחמיאל צבי מביאלא שעדליץ (ובנו של הרה"ק רבי יצחק יעקב מביאלא) דור חמישי בן אחר בן וממשיך שושלת הקדוש של היהודי הקדוש רבי יעקב יצחק מפשיסחא. ומגזע האדמו"רים לבית אוזרוב ואוסטרובה ולענטשנא.

אביו ר' ירחמיאל צבי שהוכתר לאדמו"ר באדר ב' תרס"ה נפטר לאחר כמה חדשים בהיותו בן כ"ח שנים, והשאיר את בנו היחיד הילד יחיאל יהושע יתום בן חמש. הוא גדל בבית סבו האדמו"ר מאוזרוב והוכתר לאדמו"ר ע"י חסידי ביאלא בשנת תרפ"ד בהיותו בן כ"ג שנים.

האדמו"ר הצעיר רבי יחיאל יהושע ביסס את החסידות בשעדליץ והקים ישיבה שלמדו

בה מאות תלמידים. בזמן השואה סבל מאד בגוף ובנפש אבל הצליח לברוח והיה מטולטל בסיביר ובקזחסטאן, גם בזמן טלטוליו מסר את נפשו על כל עניני הקדושה והיה שובר את הקרה בכדי לטבול בנהר.

בשנת תש"ז ניצל עם משפחתו בנסים גדולים, והצליח לעלות לארץ הקודש כשהוא שבור מהיסורים שעבר ורצון מיסורי הנפש על אבדן כל בית ביאלא. בתחילה גר בתל אביב, ובשנת תשט"ו עבר לירושלים בכוחות נפשיים עצומים החל לחדש את חסידות ביאלא בירושלים, וביתו נהפך לתל תלפיות של כל מבקש ה'. האדמו"ר מביאלא היה חבר במועצת גדולי התורה גדולי התורה וחשובי האדמו"רים העריצוהו וראו בו את אחד משרידי הדורות הקודמים אוד מוצל מאש, והחשיבו מאד את דעתו בעניני הכלל.

תפילותיו היו בקול חוצב להבות אש ופעל ישועות בתפלתו לכלל ולפרט. מרן ה'בית ישראל' מגור זצוק"ל קרא לו בשם 'עמוד התפילה'. עלה בסערה השמימה בן פ"א שנים ביום כ"א שבט תשמ"ב.

לזמר קודם אמירת 'שיר של יום' הנני מוכן לקיים מצות "זכור את יום השבת לקדשו"

זכור את יום השבת לקדשו (כ, ח).

קודם אמירת היום יום ראשון בשבת, וכן בשאר ימי השבוע לומר הנני מוכן לקיים מצות "זכור את יום השבת לקדשו" וכן מצוה מפי קבלה "למנות ימינו כן הודע" (תהלים צ, יב) כמובא בנועם אלימלך (פרשת ויגש).

כמו שפירש הרמב"ן זצ"ל בפרשת יתרו על הפסוק (כ, ח) "זכור את יום השבת לקדשו", ועל דרך הפשט אמרו שהיא מצוה שנזכר תמיד בכל יום את השבת שלא נשכחה ולא יחלף לנו בשאר הימים,

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק ז"ע כ"ב בשבט תרי"ט

מדוע אין חזרת הש"ץ בתפילת ערבית

מעשה ופעם הגיע רבי הירש מפרצובה לקאצק בערב ראש השנה ומיד נקרא לחדרו של הרה"ק השרף הגדול מקאצק זיע"א שפנה אליו ואמר: הירש, יש לי שלוש קושיות: א. מדוע לא תקנו חזרת הש"ץ בתפילת מעריב. ב. בערב יום כפור בתפילת המנחה אומרים וידוי בתפילת הלחש, ואילו בעת חזרת הש"ץ אין וידוי. ג. בתפילת הלחש ביום כפור תקנו את אמירת הוידוי בסוף התפילה, ואילו בחזרת הש"ץ תקנו לומר את הוידוי באמצע התפילה, מה טעם ושינוי כאן.

עמד רבי הירש ושתק. ואילו הרה"ק המשיך: בשלהי מסכת ראש השנה (לג:) שנינו: רבן גמליאל אומר, שלח ציבור מוציא את הרבים ידי חובתן, ובגמרא (לה.) אמר רב אחא בר עזריא אמר רבי שמעון חסידא, פוטר היה רבן גמליאל אפילו עם שבשדות. ושוב קשה לי, מה

פירוש 'עם שבשדות', הלא בימים נוראים בא אפילו המוכסן הנידח ביותר לתפילות.

רבי הירש עמד ושתק, והרה"ק המשיך ואמר: אני חושב כי 'עם שבשדות' מתכוונים למתים המוטלים בשדות, וכך אפשר לתרץ הכל. הקושיה הראשונה: מדוע לא תקנו חזרת הש"ץ בתפילת מעריב שוב אינה קושיא, תפילת ערבית הלא היא רשות, ואין דבר שברשות אצל מתים. הקושיה השנייה: מדוע אין וידוי בעת חזרת הש"ץ בתפילת מנחה בערב יום כפור, גם היא אינה קושיא, כי הלא למה תקנו וידוי בתפילת מנחה בערב יום כפור, אמרו כי אולי יחנק האדם בעת הסעודה המפסקת והמתים אינם אוכלים ואין אצלם חשש זה. הקושיה השלישית: מדוע קבעו את הוידוי בתפילת הלחש בסוף התפילה ואילו בחזרת הש"ץ באמצע התפילה, גם היא אינה שוב קושיא, כי מה טעם קבעו את הוידוי בסוף תפילת הלחש, שמא פגם בתפילה עצמה ואילו המתים לא יפגמו בתפילה. וסיים הרה"ק: הירש, אתה מאריך בניגונים עד שהציבור שוכח להגיד 'ברוך הוא וברוך שמו' וגורם רעות למתים.

(ספיר ויהלום פר' ויצא תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מענדל פומרנץ שליט"א)

רבינו הרה"ק מקאצק נולד בשנת תקמ"ז לאביו רבי יהודה לייבוש שהיה נכד להרה"ק דבי דוד היילפרין מאוסטראה בעל הדרכי ציון שהיה מתלמידי הבעש"ט הק' ז"ע. ונודע כחריף ובקי בכל חדרי התורה.

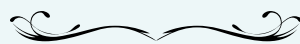
רבותיו היו החוזה הק' מלובלין, היהודי הק' מפשיסחא, והרה"ק רבי שמחה בונם מפשיסחא ז"ע, ועם הסתלקות רבו האחרון נתמנה כרבם של צדיקי פולין, תחילה נהג בטאמשוב ולאחר מכן התיישב בקאצק. מבין תלמידיו הידועים הרה"ק ה'חידושי הר"ם' מגור, רבי מרדכי יוסף מאיזביצא בעל 'מי השילוח', חתנו האבני נזר' מסוכטשוב, רבי יהודה לייב אייגר מלובלין, הר"ר צדוק הכהן הר"ר הענין מאלכסנדר ועוד הרבה צדיקים מפורסמים זיע"א.

דברי תורתו פזורים בספרי תלמידיו ותלמידי תלמידיו ונלקטו בספרים 'אהל תורה', אמת ואמונה, 'עמוד האמת', 'להבות אש' אמת מקאצק תצמח. נתבקש לישיבה של מעלה ביום כ"ב בשבט תרי"ט, ומנו"כ בקאצק.

ונגד זקניו כבוד

הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאצק זיע"א אמר: לעת זקנתו של אדם, כאשר מסתלקות ממנו כבר כל התאוות, עיקר עבודת יצר הרע עליו הוא כבוד וגאווה. ומעשה בחסיד אחד שבא להרה"ק רבי חנוך הענין הכהן מאלכסנדר זיע"א ואמר לו: ברוך השם, התגברתי על היצר ועתה ברצוני להתנהג בחסידות. צחק הרבי ואמר לו: אילו היה לך כוח בגופך, היית ממשיך וחוטא, רק עתה לעת זקנתך עבר היצר מתאוה לכבוד וגאווה, ויש להמליץ בזה את הפסוק 'ונגד זקניו כבוד' מה שעומד כנגד הזקנים לשטן בעבודת ה' הוא הכבוד.

(ספיר ויהלום פר' לך לך תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מענדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע

המזהר"י

כ"ג שבט תרנ"ד

אופן, כי אם יוותרו אפילו רק במנהג כזה יגרום הוויתור שיבואו ממנו גם חס ושלום לעקור גופי תורה חלילה השם ישמרנו (שנות ביכורים' מידות פרק יד).

♦ ♦ ♦

על הפסוק (שמות כא א): 'ואלה המשפטים אשר תשים לפניך, ודברי בעל הטורים: משפטים - נוטריקון הדין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט (סנהדרין ו:), הגיד הרה"ק רבי יואל מסאטמאר זי"ע: א: הנה הדבר פלא, קבלת התורה הוא בפרשת יתרו ומיד אחר פרשה זו מתחילה תורתנו הקדושה 'ואלה המשפטים', היינו דינים הנוגעים בין אדם לחבירו, דיני נזיקין חבלות שומרים וכו'. ואם כן, נשאלת השאלה, מדוע סידר מרן הבית יוסף את ארבעת חלקי שולחנו הטהור בצורה שחלק חושן משפט הוא לאחרונה, הלא היה מהראוי לסדר את חלק חושן משפט לראשון מארבע חלקי השולחן ערוך,

כי הרי כן הוא הסדר בתורתנו הקדושה, כי מיד אחר קבלת התורה פותח 'ואלה המשפטים'.

איהו מותיב ואיהו מפרק, הרים קולו וגשמע קולו בבואו אל הקודש ליישב דרכו של מרן הבית יוסף, וכה היו דבריו, שהבית יוסף סידר כן בכונה עמוקה, כי בשו"ע חושן משפט בתחילת הלכות דיינים (סי' יב) פוסק, מצווה לומר לבעלי דינים בתחילה הדין אתם רוצים או הפשרה וכו', וכל בית דין שעושה פשרה הרי זה משובח. וכן רמז בעל הטורים בריש פרשת משפטים 'המשפטים נוטריקון הדין מצווה שיעשה פשרה טרם יעשה משפט'. על כן הבית יוסף שייכל את ידיו וסידר חלק חושן משפט במקום הרביעי של ארבע חלקי שו"ע, כי אלו היה מסדרו בחלק הראשון, היו טועים וחושבים שבכל ארבע חלקי שולחן ערוך מצווה לפשר, אבל לא כן הדבר, כי בכל דיני השו"ע אי אפשר לפשר, אין פשרות ואין ויתורים, כי כל הדינים קשורים למצות התורה, ובקיום המצות אין מקום לפשרות, רק צריך לקיימם כאשר קבעו חז"ל והפוסקים ביד שלא תמוט, אבל חלק חושן משפט הוא קובע הדינים שבין אדם לחבירו, עניני כספים, בזה יכול האדם לוותר ולהתפשר, ואדרבה מצווה להתפשר בכדי להמנע.

(ספיר ויהלום פר' משפטים תש"פ - להגה"ח ר' מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זצוק"ל נולד בשנת תקפ"ה בעיר בעלזא, לאביו הרה"ק השר שלום מבעלזא זצוק"ל ולאמו הרבנית מלכה ע"ה.

בהגיעו לפרקו (ב' תמוז תקצ"ט) נשא את הרבנית רבקה מרים ע"ה בת הרה"ק ר' שמואל אשכנזי זצוק"ל לאחר שנתאלמן מזוגתו הראשונה (נפטרה כ"ז אדר תרמ"ג) נשא בזיו"ש את הרבנית שרה מירל ע"ה בת הרה"ק ר' אברהם יהושע העשיל אשכנזי מבאזיליא זצוק"ל (חתן הרה"ק ר' יוסף דוד מאלק זצוק"ל).

עם פטירת אביו הק' בשנת תרט"ו, מילא את מקומו ברבנות העיר בעלזא. נודע במלחמתו הרמה נגד המשכילים ומהרסי הדת. נלב"ע כ"ג שבט תרנ"ד ומנו"כ בבעלזא.

בלי פשרות

הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זי"ע, במלחמתו עם המתחדשים, כאשר פעם שלחו לו לבקשו שרצונם להפגש עמו כדי לדון ולהתפשר על איזו פשרה של וויתור מההקפדה וההקדוק במנהגים שהיראים מקפידים. השיב להם שהוא זקוק לשלשה ימי מחשבה כדי להתיישב בדבר. וכעבור שלשה ימים השיב להם כי חשב היטב ואחרי העיון בדבר לא מצא שום אפשרות להתפשר עמם. והסברו היה, שחס ושלום לוותר או להתפשר על אחת ממצוות התורה שבכתב או שבעל פה, חלילה הס מלהזכיר, דבר זה אף לא יעלה על הדעת, והוא הדין אף בגדרים וסייגים וכיוצא בהם, גם כן לא תעלה על הדעת כלל וכלל לעשות בהם חס ושלום איזו פשרה כל שהוא חלילה. אמנם הוסיף ואמר: מתחלה חשבתי כי אכן מצאתי מקום לפשרה בדבר פעוט, והוא מה שנהגו בקרב בני ישראל, כי כאשר באים לשרוף את הצפרניים הקצוצים, הרי גם קוצצים שני קיסמים דקים משולחן של ארבע רגלים ומצרפים את הקיסמים לצפרניים, ושורפים כאחד את הצפרניים עם הקיסמים, ובזה אמרתי מתחלה שאולי ניתן להתפשר בו, דהיינו באופן שלא יזדמן שולחן של ארבע רגלים, יהיה אפשר להסתפק בקיסמים משולחן של שלש רגליים, אלא שנמלכתי בדעתי וחזרתי ממחשבתי זאת ואמרתי: חס ושלום לא יעשה כן בישראל חלילה, משום שאף מנהג קל כזה שהונהג בקרב ישראל אין לוותר עליו בשום פנים ובשום

הגה"צ רבי צבי גוטמאכר זצ"ל בעל 'קן מפורשת' (עמ"ס קנים) כ"ד בשבט תרל"א

וסיים שם בהקדמתו בזה הלשון:
ואפשר, אם בעת שיצטרך אדם
לישועה מה' ית', וילמד משנה עם
הרע"ב ותס' יום טוב עם פירוש בני
זצ"ל, ויעמיד עצמו ויתפלל באיזה לשון
ששגור הפיו, לאמר:

אתה ה' חביבין ישראל לפניך, וחיבה
יתירה נודעת להם שנקראו בנים, וזהו
במה שבראת בין הרבוי מיני עופות
הכשרים שהם יותר מטמאים, רק תורים
ויונים ביתיים להביא קרבן לפניך מהם,
ואנחנו דומים במידתנו להם. עשה ימי
חסד כרחם אב על בנו.

[וכאן יפרט בקשתו וייענה]. ואם לא
יהא לו ישועה - יעשה כן עד ג' ימים,
בכל יום פעם אחד.

חילקה קונטרסים של 'קן מפורשת'
לסגולה

הגה"צ רבי צבי גוטמאכר נולד
בבורק שבמחוז פוזנא (פרוסיה) בכ"ז
בסיון תקע"ח לאביו הגה"ק רבי אליהו
גוטמאכר 'הצדיק מגרידיץ' זצ"ל.

אביו שיבה אותו מאוד וכותב עליו
שמשנת השמיני והלאה כבר חידש
הרבה חידושי תורה, וכשבא לבר מצוה
נתתי לו ללמוד סוגיא דפעוטות במסכת
בבא בתרא דף קנ"ה וחידש בזה פלפול
ארוך אשר נמצא בחידושי לבבא
בתרא. אחר שנעשה י"ג שנה שלחו
אביו ללמוד אצל הגה"ק רבי עקיבא
אייגר זצ"ל, וכתב עליו הגרעק"א
ישימה האב ביוצאי חלציו ותגל אמו
בפרי בטנה.

הגר"צ כיהן ברבנות בעיירת פלעשן.
בכ"ד שבט תרל"א נתבקש בפתע
פתאום לשיבה של מעלה, כשהוא בן
נ"ב שנה בלבד. הגר"צ נפטר בחיי אביו,
בלי שהשאיר אחריו זש"ק.

מסופר על הרבנית מרת בת שבע
אשת חבר של יבדלחט"א הגאון הג' רבי חיים קנייבסקי שליט"א:
נודע בשערים טוב לבה ואהבתה ללא מצרים לכל אחד מישראל
וגדל רצונה ותשוקתה לסייע ולהשתדל לטובת כל יהודי, וידוע
שהיתה מחלקת קונטרסים של מסכת קנים עם פירוש קן מפורשת
מהגאון רבי צבי גוטמאכר זצ"ל שיש הבטחה מפורשת בהקדמת
הספר מאביו הגאון הצדיק המפורסם איש מופת רבי אליהו
מגרידיץ זי"ע, כי הלומד משניות בספר שחיבר בנו עם פירושו
קן מפורשת, ויאמר התפלה שחיבר שם והדפיסה בהקדמתו, יושע
במשאלות לבו לטובה.

ומטוב לבה ובהסכמת בעלה הדפיסו משניות עם פירושי הרע"ב
והתוס' יו"ט והגר"צ גרידיצער, והיתה מחלקת לכל הנצרך ישועה
ומייעצת אותו לעשות סגולה זו.

(בית אמי)

לומדי וזכרי המה מעידים

סיפורי ישועות בזכות לימוד מסכת קנים עם פירוש 'קן מפורשת'
ושמעתיו כמה וכמה פעמים מאת הרבנית קניבסקי ע"ה, בזה הלשון
תוכל לומר בשמי, שמאות ואלפי אנשים נושעו ע"י הסגולה של
לימוד משניות קנים עם פי' קן מפורשת.

במשך השנים האחרונות זכו רבים להיפקד על ידי לימוד מסכת
קנים בדבר ישועה ורחמים, סיפורי ישועות ומופתים רבים מתגלגלים

אביו הוציא את חיבוריו נחלת צבי וקן מפורשת על מסכת קנים,
ובהקדמה לקן מפורשת כתב אביו: "אם בעת שיצטרך אדם לישועה
מה'... ילמד משנה עם הרב ותו"ט ופירוש בני ז"ל ויעמיד עצמו
אח"י ויתפלל באיזה לשון ששגור בפיו... ויפרט מבוקשו שיהיה
נענה". וגם כותב בהקדמה שהוא מתנחם בכך שבנו זיכה רבים
לדורות עולם להביא טובות ולהציל מפורענות", זי"ע.

הסגולה הנפלאה של לימוד הפירוש 'קן מפורשת'

בהקדמת הגה"צ רבי אליהו גוטמאכר זצ"ל לספר של בנו הגר"צ
- 'קן מפורשת' האריך לבאר מעלת וחביבות לימוד 'התורה' אצל
הקב"ה ובפרט לימוד 'המשנה' ובפרט במשניות שבסדר 'קדשים'
העוסקים בדיני הקרבנות, שבכוחם להציל מפורענויות, ולקרבת
מעלות גדולות יותר על מה שיש בשאר עסק התורה שלימוד זה
יותר קרוב אל ההצלה מפורענויות.

דרגה רביעית העולה על כולן - ואחר כל זה האריך להוכיח
שאם יש מעלה בלימוד שאר דיני הקרבנות, מעלה כפולה ומכופלת
יש בלימוד משניות מסכת 'קנים' מצד שהוא הקרבן השכיח
ביותר, ואין יהודי שאין מביא קרבן עוף בחייו וצורך זה אינו נפסק
עולמית, ובסוף דבריו הביא כמה גימטריאות בפתיחת וסיום מסכת
זו שיש בכחם לשדד מערכות ולתקן שורש כל חלקי לבוש נפש
רוח ונשמה של איש הישראלי.

זכרון לעדיק

מעשיהם של צדיקים שהללוהו יחולו השבוע

השני של לימוד המסכת, ולקראת סיום מחזור השני זכה במזל טוב לשדך את שתי בנותיו אחת אחרי השניה.

וכן סיפר אברך חשוב שהוא גבאי באחד מבתי הכנסת המפורסמים, ששנים רבות היה גרוש, ומשך כמה וכמה שנים חיפש עזר כנגדו, אולם השידוך בושש לבוא ואף השדכנים התייאשו ולא הציעו לו עוד הצעות.

הלך האברך והחליט ליזום שיעור במסכת קנים בבית הכנסת שבו הוא משמש בקודש. הלך וקנה ספרי משניות קנים עם פ' קן מפורשת, ובעצמו השתתף בשיעור. וסיפר שבאופן פלאי ביום הראשון לאחר השיעור כשהחזרתי לביתי צלצל הטלפון ועל הקו שדכן שהציע לי הצעה, וכך לאחר שבועיים זכיתי לבוא בקשרי שידוכים עם מנב"ת בשעה טובה ומוצלחת.

(מה' יצא הדבר עמ' 379)

בחוצות אודות הסגולה הנפלאה הזו, אשר כאמור בדוקה ומנוסה. וידוע לנו על רבים שזיווגם היה קשה כקריעת ים סוף, ובושש לבוא זמן רב, ולאחר לימוד משניות מסכת קנים עם פירוש קן מפורשת מצאו זיווגם מהרה.

וכפי שסיפר אחד ממשתתפי השיעור, שהיו לו שלוש בנות מתבגרות בבית, וכל ההשתדלויות והסגולות שעשה לא הועיל לו. נכנסה אשתו אל הרבנית קניבסקי ע"ה והשיחה את מר ליבה לפניה. עודדה אותה הרבנית ואמרה שילמד בעלה מסכת קנים וה' יעזור. שתראה ישועה בקרוב. בעלה הלך והשתתף בשיעור מסכת קנים לקראת השיעור השלישי בא אחד מהשדכנים והציע שידוך שכבר דובר עליו כמה וכמה פעמים אולם לא הגיע לידי מעשה, וכך עוד טרם סיים את המסכת, בישר האב בשמחה ללומדי השיעור שזכה לשדך את בתו בשעה טובה ומוצלחת.

האב המשיך ללמוד מסכת קנים בקביעות והשתתף במחזור

לילות שישי ושבת זה אור החיים המבואר

אור החיים המשולב

תמצית עשירה ממדורי הביאור 'מאורי אור' וליקוט מאורי החיים
ביאור משולב שזור באומנות ביטוי המילים
'אור תורה' | 'תורת חיים'
הערות, ציורים ומקורות
עימוד מרהיב עין

אור החיים המבואר

10 כרכים של מחקרים נבחרים
הביאור המקיף על כל ספר האור החיים הק'
'מאורי אור' - מאיר עיני הלומד
'מאורי החיים' - מקורות מחול
ביאור רש"י
עימוד מרהיב עין

חיים של תורה

אירוע: 437-0054 (718) | אידיש: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל מייסד תנועת המוסר – בעל 'אור ישראל' כ"ה בשבט תרמ"ג

נענה רבי ישראל לשאלתו וכך השיב לו: דע לך, כי בתקופה האחרונה הרגשתי חולשה עצומה בכל גופי, חולשה שלא ידעתי מה טיבה. פניתי אפוא אל רופא מומחה, פרופסור, וביקשתי הימנו שיבדוק ממה נובעת החולשה. הוא בדק את גופי ושאל מספר שאלות, עד שפסק את פסוקו, כי החולשה נגרמה מכך שאני מרכז את מוחי בריכוז מופלג ואני מאמץ את גופי ללמוד בעיון ובהתמדה. למאמץ הזה מחיר בדמות החולשה הזאת. ובכן, לאור זאת קבע הרופא שעל מנת להירפא מן החולשה, אני חייב להימנע שלווה ימים רצופים מללמוד.

כמובן שנשמעתי להוראה הזאת של הרופא, כי הרי התורה מצווה אותנו 'ונשמרתם מאוד לנפשותיכם', יש לי כעת מצוה וחייב של ונשמרתם. התורה היא זו שהזהירה שחייבים לציית לרופא, ואם קבע הרופא שלא ללמוד שלושה ימים יש לי כאן מצוה מן התורה שלא ללמוד שלושה ימים. והיום הוא היום השלישי, ואני רוצה להתחיל ללמוד, ובדיוק כמו שאסור לי לבטל רגע מלימוד התורה, ולכן ברגע שמוותר לי ללמוד אני חייב ללמוד, כך בדיוק אסור לי להקדים רגע, אסור לי ללמוד רגע בתוך השלושה ימים שהרופא אמר לי לא ללמוד, אני חייב להיזהר שלא לתת רגע מיותר לכאן ולא רגע מיותר לכאן, לכן אני רוצה לראות במדויק מתי הרגע של צאת הכוכבים, כדי לדעת מתי מסתיימת המצוה של 'ונשמרתם' ומתי מתחילה המצוה של לימוד התורה, כי אני לא רוצה להפסיד אפילו רגע.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

הכלב בפרשת דרכים

"ביום ד' אמור שמעתי מהרב ר' איסר זלמן נ"י ר"מ בסלוצק, מחבר ספר 'אבן האזל' בשם הגאון האדיר המנוח מוריני הרב ר' ישראל ליפקין, הנקרא ר' ישראל סאלאנטר זצ"ל, במה שאמרו (סנהדרין צא) 'פני הדור כפני הכלב', דהכוונה שהכלב רץ קודם העגלה הרחק מאוד, והאדם יוכל לטעות שהוא המורה דרך להעגלון והסוסים, אך לידע איך הוא האמת הוא נודע כשיש פרשת דרכים והעגלון מוביל הסוסים לדרך אחרת ואז רץ הכלב אחריו, אלא שגם שם הוא רץ לפניו ומטעה לבריות כאילו הוא המנהיג ומורה הדרך. כן יהיה דרך פני הדור בעקבתא דמשיחא, שעזי פנים שבדור הם ילכו בראש ולאיהו דרך שיהיה פני הדור יקפצו המה בראשם להיות מנהיגים כאשר בעוונותינו הרבים אנו רואים".

(ספר 'שמע אליהו' – עובר אורח' להאדר"ת, אות ז)

הגה"צ רבי ישראל ליפקין בעל אור ישראל מוילנא הנקרא ר' ישראל סאלאנטר זצ"ע נולד בו מרחשון בשנת תק"ע בעיר זאגער לאביו הגה"צ רבי זאב וואלף ליפקין אב"ד גאלדינגן בעיר טלז.

בהיותו בן שלוששים מונה לכהן כראש ישיבה בוילנא. לאחר תקופה קצרה יסד בית מדרש, בו למדו קבוצות קבוצות בספרי מוסר שונים, "מסילת ישרים", "חובת הלבבות", "תיקון מדת הנפש" ועוד. רבי ישראל השמיע שיעורי המוסריים מדי יום ביומו, ונהרו אליו מאות בחורים, גדולי תורה ויראה.

ביתו נעשה מרכז ללימוד יראת שמים ואהבת הבריות, טוהר המידות וכבוד הזולת. הזהיר ושקד על ניהול משא ומתן באמונה,

על לימוד מקצוע ועל מדות ומשקלות של צדק. בגלל מעשה שהיה עזב את ווילנא ויצא לגור לקובנה אף שם הרביץ תורה ברבים במשך תשע שנים רצופות.

עקב מחלה נסע לגרמניה לדרוש ברופאים וישב שם כמה שנים. כשהוטב לו נסע לממל על הים הבאלטי, ושם הוציא לאור שתיים עשרה חוברות בשם "תבונה" אוסף הלכות ומאמרי מוסר מכמה גדולי התורה.

בימיו האחרונים התגורר בפאריז ופעל שם רבות לחיזוקה של היהדות. בדרכו מפאריז לקובנה התעכב בקניגסברג. ויגוע ונאסף אל עמיו והוא בן שבעים ושלוש שנה. תלמידיו הוציאו לאור דברי תורתו ומאמריו בשם "אור ישראל".

מדוע עמד לראות אם יש ג' כוכבים בסתם יום הול'

הסכיתו ושמעו סיפור נפלא על גאון המוסר, רבי ישראל סלנטר זצ"ל. ראו אותו פעם מקורביו לקראת ערב, בעת בין-השמשות, כשהוא עומד בחוץ ומנסה לכוון את הזמן של צאת-הכוכבים, לראות אם כבר יצאו שלושת הכוכבים המסמנים את תחילתה של הלילה. לא היה זה מוצאי שבת – שהיה צורך לדעת אם כבר יצאה השבת, זה גם לא היה יום של צום – בו יש לדעת מתי יכולים לאכול, אלא היה זה יום חול רגיל ופשוט. מקורביו של רבי ישראל לא ראו אותו מעולם בסיטואציה כזו, לעמוד ולבדוק ברקיע מתי הוא הזמן המדויק של צאת הכוכבים, ואחד מהאנשים הקרובים יותר אליו אזור אומץ והרשה לעצמו לשאול אותו: ילמדנו רבינו, מה העניין, למה ולשם מה עומד הרב ומנסה לכוון את הזמן של סיום היום, לא חודש ולא שבת היום, ומה הנפקא-מינה אם הלילה נכנס עכשיו או עוד חמישה רגעים?

הגה"ק רבי דוד הלוי מאוסטרדה זצ"ל

הט"ז - בעל 'טורי זהב'

כ"ו בשבט תכ"ז

הגה"ק רבי דוד הלוי נולד בשנת שמו' בעיר וואלדמיר שבגליל וואהלין, לאביו הגאון רבי שמואל הלוי ממנו שאב את רוב חכמתו. וכן למד אצל אחיו הבכור הגה"ק רבי יצחק אב"ד חעלמא.

בגיל צעיר כבר יצא שמו כגאון וצדיק. ורבינו הב"ח ששמע את שמעו לקחו אחר כבוד לחתן לבתו. לימים בשנת שע"ח עבר לכהן כאב"ד בעיר פאטליטשא הסמוכה לראווא.

כעבור זמן העתיק את מושבו לעיר הגדולה פראג שם כיהן כרב ואב"ד כעשרים שנה, לאחר מכן קבע את מושבו בק"ק אוסטראה, אולם לדאבון לבו לא ארכו ימי השלווה בה ומחמת גזירות שנת ת"ח ות"ט הוכרח לברוח מעיר לעיר, עד שבשנת ת"ד כיהן כאב"ד לבוב שימש כאחד מראשי ועד ארבע ארצות, עד להסתלקותו לגזי מרומים ביום כ"ו בשבט שנת תכ"ו. ומנ"כ בעיר לבוב.

אם עשה תשובה ושומר שבת מזהגי תשובה שיהא נמוהל לו בטור הביא גמרא דכל כתבי, כל המשמר שבת כהלכתו אפי' עובד ע"ז כנוש מוחלין לו. איכא למידק, אי לא עשה תשובה

שבת מאי מהני, ואי עשה תשובה שבת למה ליה. ונראה דמיירי שעשה תשובה, אלא דתשובה לא מהני שיהא מוחלין לו, כדאיתא בפרק יוה"כ, עבר על כריתות ומיתות ב"ד, תשובה תולה ומיתה ממרקת. קמ"ל כאן דאם בעשותו תשובה שומר שבת כהלכתו, מהני תשובה שיהא נמחל לו.

(ט"ז, א"ח רס"י רמ"ב)

כדי שהעם הארץ יידע לקדש כראוי

"ושמעתי מנהג הגאון המפורסם מוהר"ר דוד סג"ל, בעל הטורי זהב, שהיה אומר תמיד הקידוש של שבת ויום טוב תמיד מתוך הספר. ואמר הטעם מלבד שיש קדושה באותיות, גם כן מהאי טעמא שפעמים שמתארח אצל עם הארץ או שמיסב עמו בבית אחד שדר בשכירות או בסוכה, ועם הארץ אינו יודע בעל פה הקידוש על נכון, וגם יתבייש לומר מתוך הסידור, על כן היה עושה הוא עצמו כן כדי שיעשה כן העם הארץ ולא יתבייש. ולפעמים היה אומר לו: עשה כמוני, לומר מתוך הסידור. על כן עשה הוא כי מצוה רבה והכל כדי שלא יתבייש, ומנהג ותיקין הוא".

(ספר 'בית רחל' - שער הכנה, להגאון רבי נפתלי כ"ץ, אות לד)

מחברים

הניוז היומי מבית עוז והדר - אור לישרים

ככה מתחילים את היום!
שירות למייל האישי

- ווארט יומי • סיפור יומי • הלכה יומית • אור החיים הקי יומי • פניני אביר יעקב • זוהר יומי • פניני הדף היומי • זיכרון לצדיק

לחץ כאן להצטרפות

שני סיפורים של שאלה ותשובה: מידת הענווה

בחור וביקשו שוב ושוב שיאמר לו את המשא והמתן, עד שהבחור נענה לו וסיכם בפניו את עיקרי הויכוח הגדול.

הקשיב הסוחר לדברים והתפלא מאוד על עקשנותו של אותו תלמיד, שהרי דברי רבי עקיבא איגר היו ברורים ונהירים כנתינתם מסיני, ועל מה היה לו להתדיין איתו. אולם גם הסוחר ביקש לשהות עם רבן של כל בני הגולה, בדקות קשות אלו, ומיהר ללכת אל ביתו של הגאון בעוד שראשו מחשבן שוב ושוב את הויכוח הלמדני שהתנהל בשיעור אליו איחר.

משנכנס הסוחר לביתו של רבי עקיבא איגר הוא מצא את כל בני הבית שרויים בדאגה עמוקה. המצב כבר היה קשה מאוד וחששו לגרוע מכל. הסוחר התקרב למיטתו של רבי עקיבא איגר וראה אותו מרחש ומלחש בשפתותיו. הוא לא איבד עשתונותו אלא ניגש למיטתו של הרב והקשיב לשפתותיו הנעות.

אחרי כמה דקות בהם היה הסוחר כפוף על רבי עקיבא איגר הוא התרומם והכריז בקול: ברור לי לחלוטין כי הרב יבריא ויקום ממיטת חוליו. התפלאו כל הנוכחים ושאלוהו: זאת מנין לך? וכי נביא או בן נביא אתה שבטוח הינך כי רבינו עתיד להבריא?

נענה האיש ואמר: בודאי ראיתם שהתכופפתי על מיטתו של רבינו, הנה אספר לכם את אשר שמעו אוזני מלחשו של רבינו. וכך שמעתי את דבריו בהם הוא ביקש ואמר: רבינו של עולם! נפשי בשאלתי ובבקשתי שתשלח לי רפואה שלימה במהרה בתוך שאר חולי ישראל, בשל שתי סיבות: הסיבה הראשונה: הלוא גלוי וידוע לפניך שהמהלך שלי בסוגיא הוא ישר ונכון, וכיוונתי בו לאמיתה של תורה, וראויה היא התורה הקדושה שבשלה אזכה לרפואה שלימה! והסיבה השנייה: כי אם אמות עכשיו חלילה, הרי שהבחור המקשה עלי לא יוכל לחיות במנוחה כל ימי חייו, כי הוא יתייסר ויתענה בייסורי מצפון על כך שהוא היה הגורם למותי, ואף סיבה זו מספקת כדי שאזכה לרפואה שלימה.

כששמעתי כך מרבינו, סיים הסוחר ואמר, בטוח אני כי הקב"ה ישלח לרבינו רפואה שלמה במהרה ועוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו. ואמנם כך בדיוק היה: באורח פלא התייצב מצבו של רבי עקיבא איגר עד שחזר לאיתנו.

♦ ♦ ♦

הסיפור על השאלה והתשובה מוליך אותנו לסיפור נוסף של שאלה ותשובה, כשהצד השווה של שני הסיפורים הללו הוא מידת הענווה והשפלות של הגאון רבי עקיבא איגר.

הגאון הנודע רבי עקיבא איגר היה רגיל להשמיע שיעורים לפני תלמידי ישיבתו כשהרשות הייתה נתונה גם לבני העיר שנפשם חשקה בתורה להשתתף בשיעור. אחד המשתתפים הקבועים בשיעור היה יהודי שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו. רשת ענפה של מסחר הייתה לו, והיה נושא ונותן באמונה בסכומי כסף אדירים, אך גם ידיו רב לו בפלפולא דאורייתא. למדן מופלג היה וכוחו גדול בהיות דאביו ורבא. הוא מצא לעצמו עונג רוחני בשיעוריו העמוקים של רבי עקיבא איגר, והשתדל שלא להחסיר מהם.

ביום מהמים התארכו עיסוקיו של הסוחר הלמדן עד שנאלץ להתעכב בבית מסחרו יתר על הרגלו. איחור זה לא הרפה את ידיו מלבוא אל השיעור, אלא שלמרבה הפלא הוא נכנס אל חדר מסירת השיעורים והוא רואה כי החדר ריק. ניכר שהיו בו אנשים זה לא מכבר, אך כעת אין בו נפש חיה. ידע הסוחר כי זהו הזמן בו רבי עקיבא איגר מוסר את השיעור, וכעת היה השיעור צריך להיות בעיצומו, אך בפועל המקום ריק.

תר הסוחר אחר אחד הבחורים שיסביר לו פשר דבר, עד שמצא בחור אחד ממכריו וממנו נודע לו כי רבי עקיבא איגר אמנם הגיד שיעור כהרגלו, אלא שהשיעור לא זכה לבוא אל סיומו. זאת מפני שבאמצע השיעור שאל אחד הבחורים המשתתפים קושיה על המהלך אותו השמיע רבי עקיבא איגר בשיעור, ואם כי אמנם הוא נענה בתשובה כהלכה מפי רבי עקיבא איגר, אך הבחור התעקש ועמד על שלו. פעם אחר פעם חזר הבחור על השאלה וכל פעם נענה רבי עקיבא איגר וענה לו את אותו תירוץ. הבחור לא הסכים להניח לרבו, וכך הוא שאל את אותה קושיה במשך לא פחות משבעים פעם! ואף רבי עקיבא איגר בענוותנותו הרבה לא גער בו כלום אלא ענה אותו תירוץ שבעים פעם! יתכן, המשיך הבחור וסיפר לאותו סוחר, שזה היה ממשיך עוד ועוד אלא שרבי עקיבא איגר נחלש מאוד מחילופי הדברים והוא התעלף ונפל על מקומו. כמובן שמהומה גדולה התעוררה. ניסו להעיר את הגאון אך לא הצליחו. הזעיקו רופא מומחה והוא קבע שמצבו חמור מאוד וציווה להחיש אותו אל ביתו. כך נקטע השיעור בעיצומו.

הסוחר שכאמור היה למדן מופלג התעניין אצל הבחור על מה היו חילופי הדברים בין התלמיד לבין רבי עקיבא איגר, אלא שהבחור השתאה מולו ושאל: רבינו מצוי בסכנת נפשות ואתה מצפה ממני שאוכל להתרכז ולומר לך את הויכוח העמוק בריתחא דאורייתא שהייתה שם. אך הסוחר לא הניח לאותו

הסוחר שכאמור היה למדן מופלג התעניין אצל הבחור על מה היו חילופי הדברים בין התלמיד לבין רבי עקיבא איגר, אלא שהבחור השתאה מולו ושאל: רבינו מצוי בסכנת נפשות ואתה מצפה ממני שאוכל להתרכז ולומר לך את הויכוח העמוק בריתחא דאורייתא שהייתה שם. אך הסוחר לא הניח לאותו

הסוחר שכאמור היה למדן מופלג התעניין אצל הבחור על מה היו חילופי הדברים בין התלמיד לבין רבי עקיבא איגר, אלא שהבחור השתאה מולו ושאל: רבינו מצוי בסכנת נפשות ואתה מצפה ממני שאוכל להתרכז ולומר לך את הויכוח העמוק בריתחא דאורייתא שהייתה שם...

שניסו לפקפק על מידת גאונותו של רבי עקיבא איגר ולומר כי אין זו אלא הגזמה בעלמא של בני פולין המפריזים יתר על המידה, אך הכל הסכימו שהיה כאן מאורע משונה היוצא מגדר הרגיל והמקובל.

כשהמשיך רבי עקיבא איגר במסעו, הוסיף ועצר שוב ביישוב קטן שהיה על אם הדרך. זאת מפני שרגיל היה רבי עקיבא איגר תמיד לתהות על קנקנם של כל הקהילות היהודיות הקטנות ולבדוק היטב את מצבם הרוחני. המציאות הייתה שרבני הקהילות הגדולות לא מצאו זמן מספיק כדי לעסוק בעניינם של קהילות זעירות שלא זכו לרב משלהם וצרכיהם הרוחניים נעלמים היו בדרך כלל מעיניהם הפקוחות של חכמי ורבני המחוזות הגדולים. כיון שכך, באותם עיירות קטנות מתרחשים היו לעתים מכשולות ופרצות ואין איש שם על לב. רבי עקיבא איגר היה משתדל איפוא בכל פעם שיצא למסע על פני המדינות להתעניין במצבן של קהילות נידחות כאלו והיה נכנס אליהם לביקור כדי לעמוד על משמר חומות הדת. מבקש היה לבדוק את סביבתו של השוחט, לבחון את כשרות המקווה, להשגיח על שלימות העירוב, ועוד הרבה כיוצא בזה. בכל פעם שהייתה מתגלית לפניו פירצה כלשהי או מעוות שדרש את תיקונו, היה רבי עקיבא איגר מנסה לתקנה בעצמו כמידת יכולתו, ובמקרים מסובכים יותר היה ממחר להביא את המידע החשוב לידיעת אחד הרבנים הגדולים שהיה מתגורר באזור.

לצערו של רבי עקיבא איגר, גם באותו כפר קטן בו עצר באמצע דרכו התגלו בעיות קשות ונוצר צורך דחוף לגדור את הפרוץ ולתקן את המעוות. הבעיה ההלכתית התגלתה כסבוכה עד כדי כך שרבי עקיבא איגר החליט כי היחיד שיוכל לתקן אותה על הצד היותר טוב הוא דווקא רבי מרדכי בנט.

לא היסס רבי עקיבא איגר והורה להפנות את מרכבתו לאחור. הוא עשה את כל הדרך הארוכה חזר אל העיר ניקלשבורג, שם חזר וביקר אצל רבי מרדכי בנט שהופתע לראות את האורח החשוב חוזר אל ביתו. בשיחתו הפעם שנערכה רק בין השניים ועסקה בבעיה ההלכתית הקיימת באותו כפר הראה רבי עקיבא איגר את כוחו הגדול ואת ידו החזקה. בזו הפעם, היות וקדשי ישראל היו תלויים ועומדים בזה, התגלה רבי עקיבא איגר בכל יקר תפארת גדולתו. גאונותו האדירה, החובקת זרועות עולם, יצאה לאור בכל הודה והדרה.

היות והבעיה התגלתה כמי שיש לדון בה עוד כהנה וכהנה, ומתוך כך שהזמן כבר היה סמוך לשבת, נאלץ רבי עקיבא איגר להשאיר לשבות את שבתו בעיר ניקלשבורג, והוא אף ניאות לשאת מדברותיו בפני כל בני הקהילה בשבת אחר הצהריים. כל עוד לא היה רבי עקיבא איגר מצוי שם בשבת

היה זה כשרבי עקיבא איגר נסע מהעיר פוזנא, בה כיהן כרבה של העיר ורבן של כל בני הגולה, אל העיר אייזנשטט, עיר מולדתו, כדי לבקר את אמו הישישה והצדקנית. במהלך נסיעתו הארוכה החליט רבי עקיבא איגר לבקר אצל הגאון רבי מרדכי בנט, רבה של העיר ניקלשבורג. שמע הביקור המתוכנן הגיע לאוזניהם של למדני העיר ניקלשבורג ואחזה בהם התרגשות גדולה. שמוע שמעו אודות גדולת הגאון רבי עקיבא איגר, והיו בטוחים כי בביקורו אצל רבם, רבי מרדכי בנט, יושמעו חידושים עצומים ונפלאים מפיהם של שני גאונים אלו שיחדדו זה את זה בשמועותיהם. אלא שכמידת הציפייה הגדולה לפלפולים הכבירים ולחידושים המרעישים ומרקיעי השחקים שישמיע האורח הגדול באזניהם, כך הייתה אכזבתם. במהלך הביקור החשוב ישב רבי עקיבא איגר כשהוא כפוף ונכנע לפני רבי מרדכי בנט ובלע בשקיקה כל מילה שיצאה מפי קודשו. רבי עקיבא איגר נענע בראשו כמסכים

וכמתפעל מהחידושים שהשמיע באזניו וביקש בענווה ובהכנעה ליזכות ולשמוע עוד ועוד מדברי תורתו של רבי מרדכי בנט. ככל שניסה רבי מרדכי בנט לרמוז לרבי עקיבא איגר שיאמר אף הוא מדברי תורתו, הוא לא נענה ולא כלום. במשך רוב הזמן התעטף רבי עקיבא איגר באדרת השתיקה וההקשבה, בקול דממה דקה הקשיב לדברי המארח ובסך הכל השמיע אי אלו משפטים קצרים של קודח רוח מהדברים ששמע. ואילו חידושים שלמים משל עצמו לא השמיע גאון הדור הנודע בשערים ולא כלום.

המארח התמה לא הבין את טיב שתיקתו של האורח, ותלה זאת בחולשא דאורחא, מחמת תשישותו מהמסע המופלג. כיון שכן פנה רבי מרדכי בנט והפציר באורחו הדגול כי יסכים להתעכב במחיצתם

ולשהות בעירם ניקלשבורג עד לאחר השבת הבאה עליהם לטובה למען יכבד את בני עירם הנכספים לשמוע את קולו וישא מדברותיו בדרשה תורנית מכובדת בבית המדרש הגדול של העיר, כמנהגם של רבנים דגולים המגיעים להתארח בערים ואמהות בישראל.

אלא שרבי עקיבא איגר סירב בתוקף רב. בענוותנותו הרבה חשש האורח מפני הכבוד שעתיד הוא לקבל במידה גדושה משבת שכזאת ובפרט מדרשה בפני כל בני הקהילה, והוא דחה את ההזמנה בהחלטיות. את הסיבה לסירובו תלה רבי עקיבא איגר באילן הגבוה של מצוות כיבוד אם המזומנת לפניו ואשר בשלה אצה לו הדרך, אין הוא יכול להתעכב כאן עוד, ובזה הוא נפרד ממארחיו לשלום ולברכה.

יציאתו של רבי עקיבא איגר מהעיר ניקלשבורג עשתה רושם עז עוד יותר מביאתו. פליאה עמוקה ותדהמת אכזבה שררה בקרב הלומדים שבעיר על כך שרבי עקיבא איגר כמעט ולא פצה פה במהלך הביקור. היו כאלה חכמים בעיניהם

אין לתאר את הדעש והמהומה שהתחוללה בבית המדרש עם צאתו של רבי עקיבא איגר בדרך לאכסנייתו. הלומדים חזרו שוב ושוב על דברי רבי עקיבא איגר ועל ההערה הקולעת שהשמיע רבי מרדכי בנט שמוטטה את כל בניין הפלפול

כלל לא הפרכתם את פלפולי, שהרי קושייתכם בכלל לא היתה קושיא. וכאן נעמד רבי עקיבא איגר ודחה את הערתו של רבי מרדכי מכל וכל. הוא הציג בפני רבי מרדכי בנט את התשובה לשאלתו והמשיך להרצות את הדברים מאותו המקום בו הפסיק את דרשתו.

ורבי עקיבא איגר בענותותו הגדולה עונה לו בשקט: אני איני אלא אורח גטה ללון. היום אני כאן ומחר אני הולך לעירי. אולם כבודכם מרא דאתרא הרי הוא כאן, והרמת כבודו בעיני בני עירו דבר גדול ונשגב הוא עד לאחת. עדיף היה לי אפוא לצאת מנוצח מאשר חלילה מנצח!

אלא שרבי מרדכי לא הסכים לוותר. על פי פקודתו יצאו שלושי הקהל וכינסו את העם שנית לחזור ולבוא שוב לבית המדרש הגדול. הפעם היה זה רבי מרדכי בנט אשר עלה על הבימה ובפנותו אל הקהל הכריז ואמר: להתוודע ולהגלות כי כל קושייתו על פלפולו של רבי עקיבא איגר לא הייתה קושיא כלל ועיקר, לא מיניה ולא מקצתיה, הגה כך וכך השיב לי עליה רבי עקיבא איגר, וכך אף סיים את פלפולו למישרים ולתלפיות.

עתה הראיתי לדעת, סיים רבי מרדכי בנט את הסיפור המעשה כפי שהוברר לו, כי גאון וקדוש כרבי עקיבא איגר הינו אכן פלא מופלא שאין בדומה לו. עתה גם אני מבין כי הימנעותו מהשמעת חידושו הגאונים בתורה במפגשנו הראשון נבעה ממקור מים חיים של ענווה טהורה ומתוך אי רצון להשתמש בכתרה של תורה.

♦ ♦ ♦

על הפסוקים (שמות יט א-ב): 'בַּחֲדָשׁ השלישי לצאת בני ישראל מארץ מצרים ביום הזה באו מדבר סיני ויסעו מרפידים ויבאו מדבר סיני ויחננו במדבר ויחן שם ישראל נגד ה', שואל רבינו האור החיים הקדוש על כפילות הלשון שיש כאן: הרי הפסוק כבר מקדים ואומר שבני ישראל 'ביום הזה באו מדבר סיני ולשם מה הוא חוזר ואומר שוב בפסוק שלאחריו 'ויבאו מדבר סיני'. עוד יש לדעת, לשם מה מדגיש הפסוק שוב בפעם השלישית את עניינו של המדבר 'ויחננו במדבר', והלוא מובן הוא הדבר מאליה כי במקום ביאתם שם חנו, והדגשה זו על המדבר לשם מה היא באה.

אלא מסביר רבינו האור החיים הקדוש שהפסוק בא כאן להקדים ולהודיע לנו את אותם הדברים אשר הם עיקרי ההכנה לקבלת התורה, שבאמצעותם נתרצה ה' להנחילם נחלת שדי היא תורתנו הנעימה, כשאחד מכללים אלו הוא מידת הענווה והשפלות שהיא הבסיס לקבלת התורה, ולכן חזר הכתוב והדגיש את עניינו של המדבר לפי שיש בו רמז על מידה זו, שהרי המדבר הוא הפקר והכל דורכים עליו, וכך גם יש לאדם להתנהג כדי לזכות לכתרה של תורה.

(מתוך שיעורי הגה"ח רבי מנחם מנדל פומרנץ שליט"א)

יכול היה להתחמק מלדרוש בפני הציבור, אולם עתה שהוא שובת שם, הרי שעליו לנהוג כמנהג המקום ולשאת את הדרשה כפי שרגילים האורחים הנכבדים.

שעה ארוכה לפני תחילת הדרשה כבר נהרו ההמונים למגדול ועד קטן. הלמדנים באו ללמוד, פשוטי העם כדי לחזות בזיו פניו של הגאון הנודע, וטף באו כדי ליתן שכר למביאייהם, ההורים שביקשו שאזניהם הקטנות יקלטו את דברי התורה הקדושים שישמיע האורח החשוב. בשעה היעודה נכנס רבי עקיבא איגר להיכל בית המדרש הגדול כשהוא מלווה ברב העיר, רבי מרדכי בנט, והחל להשמיע את דרשתו.

פתח רבי עקיבא איגר בהצעת דברי רבותינו הראשונים והאחרונים באחת הסוגיות כשלאחר מכן הערים עליהם שורה ארוכה של קושיות ותמיהות שהותירו את הלמדנים המופלגים של העיר כשהם פעורי פה. לאחר שהקושיות היו נשמעות כחומת ברזל שאי אפשר להפילה, הציע רבי עקיבא איגר מהלך גאוני מבריק שתירץ את כל הקושיות בחדא מחתא, ויהי לפלא.

אדהכי והכי, בעוד רבי עקיבא איגר שוזר את החוליות האחרונות בשרשרת הפלפול המעמיקה, קם רבי מרדכי בנט והעיר הערה כלשהיא על היסוד עליו השתית רבי עקיבא איגר את בניין המערכה אותה השמיע. רבי עקיבא הקשיב לשאלה בעיון רב, תחילה החריש ושקע במחשבות עמוקות, פניו הביעו התאמצות קשה בחיפוש אחרי תירוץ מתאים לקושיא שעלתה, אך לבסוף רפו ידיו. רבי עקיבא איגר החווה תנועה של כניעה, והפטיר: הרב צודק! ובמילים אלו ירד מבימת בית המדרש.

אין לתאר את הרעש והמהומה שהתחוללה בבית המדרש עם צאתו של רבי עקיבא איגר בדרכו לאכסנייתו.

הלמדנים חזרו שוב ושוב על דברי רבי עקיבא איגר ועל ההערה הקולעת שהשמיע רבי מרדכי בנט שמוטטה את כל בניין הפלפול. בעיניהם של כל בני העיר נצצו זיקים של הערצה עמוקה לרבם הדגול, כלום קטנה היא בעיניכם שרבינו הצליח בקושייתו הקצרה להכריע את גאון הדור הנודע, את רבי עקיבא איגר בכבודו ובעצמו. מסתבר, נענו הכל ואמרו, שככל שהערכנו את גאונותו של רבינו עד כה עדיין לא הגענו לחצי שבחו וגדולתו.

היחיד אשר חש את עצמו שלא בנוח היה רבי מרדכי בנט בעצמו. הוא מיהר לצעוד בעקבותיו של רבי עקיבא איגר שהלך אל בית אכסנייתו ופתח להתנצל על התקלה שיצאה מתחת ידו. כל כוונתי היתה אך ורק לכבוד תורתכם, שטח המרא דאתרא את דבריו, ולא עלתה על דעתי חלילה וחס להפריך את פלפולכם. כל מה שביקשתי היה להראות כי שמעתי את הדברים, וכדרכה של תורה לפלפל בהם.

הציץ בו רבי עקיבא איגר ואמר לו בסבר פנים יפות: אכן,

**מידת הענווה והשפלות
שהיא הבסיס לקבלת
התורה, ולכן חזר
הכתוב והדגיש את
עניינו של המדבר לפי
שיש בו רמז על מידה
זו, שהרי המדבר הוא
הפקר והכל דורכים
עליו, וכך גם יש לאדם
להתנהג כדי לזכות
לכתרה של תורה**

מילין קידין וחידושים נפלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביחצירא שליט"א

מילה-תא

חז-תא

חֲדָתָא דְּאַוּרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

טבע נשמות ישראל לקיים המצוות

מצוות התורה הבטחה לישראל

לֹא יִהְיֶה לְךָ אֱלֹהִים אֲחֵרִים עַל פְּנֵי. לֹא תַעֲשֶׂה לְךָ פֶסֶל וְגו'. לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם (כ ג-ה). במצווה זו ששמענו מפי הגבורה [כדאיתא בגמרא (מכות כג:): דרש רבי שמלאי: שש מאות ושלוש עשרה מצוות נאמרו לו למשה, שלש מאות וששים וחמש לאוין כמנין ימות החמה, ומאתים וארבעים ושמונה עשה כנגד איבריו של אדם. אמר רב המנונא: מאי קרא? תורה צוה לנו משה מורשה, תורה בגימטריא שית מאה וחד סרי הוי, אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה (שמענו)] וכן בכל מצוות התורה נראה, כי לא נאמרו בלשון צווי כי אם בלשון עתיד [וכמעט שלא נאמר בתורה לשון 'אל' שהוא לשון צווי אלא לשון 'לא' כמדבר בלשון עתיד]. למד מכך הרה"ק הרמ"ע מפאנו ע"ה ודרש דברים מופלאים וטמירים, שלפיכך נאמרו המצוות בלשון עתיד, כי התורה מבטיחה לנו שיזכו ישראל לעמוד בקיום כל מצוות התורה, ולכן נאמר בלשון עתיד לומר שכך בוודאי יהיה ש'לא יהיה לך' וכו'. וכך הם דברי קדשו בעשרה מאמרות (מאמר חיקור הדין ח"ד פ"ט): גלוי וידוע לפני ש'לא יהיה לך אלהים אחרים' וכן כולם, כי טבע המחצב [שנשמות ישראל חצובות תחת כסא הכבוד כדאיתא בזוהר (רעיא מהימנא צו כט:)] לא יסבול מעשה העבירה, והיה הנכשל בה מקרה הכסיל אשר לא יתמיד, עכ"ל [וכך הוא הדבר גם במצוות עשה

וכלשונו: וגם הרבה מצוות עשה נאמרו בלשון מקור ולא בלשון ציווי, כמו 'זכור' בקמ"ץ ולא בשב"א, והוא מורה על דבר ההווה תמיד, כי בודאי כן יהיה שיקיימו ישראל את המצוות. וכן נאמר (שמות כ יב) 'כבד את אביך ואת אמך', ולא נאמר 'תכבד' בלשון ציווי, כי דבר ההווה שאיש ישראל מכבד אביו ואימו].

כשהאדם מעמיק בזה יצליח לגבור על כל המניעות

זהו כח עצום ונפלא שנתן לנו הבורא בנשמתנו, שנשמתו של כל יהודי קשורה בקשר חזק ואמיץ במקור מחצבתה בכסא הכבוד, עד שלא נוכל מטבענו להיפרד מקדושה עליונה זו. ומכאן ישכיל איש נבון ויוסיף אומץ בראותו שהיצר הרע גובר עליו ועומדים עליו נסיונות בסור מרע או בעשה טוב, להניא לבבו ולהטות נשמתו מדרכי החיים, ויכול לקרות לפעמים שכל כך גוברים עד שמרים ידיים כמתיאש. אך לא זאת, אל יתן למוטט רגליו. רק ידע ויחדיר לעצמותו ומוחו בכל עת היכן קשורה נשמתו. הלא מכסא כבוד חוצבה ועדיין קשורה שם בכל רגע, ואף אם נפל ונדמה לו כי התרחק מהקדושה, מגלה לנו רבינו הקדוש הרמ"ע מפאנו ע"ה, כי רק דמיון הוא, כי טבעו לא יסבול מעשה העבירה, ואם קרה ונכשל, אין זה כי אם מעשה כסיל ורוח שטות שעברה עליו במקריות בעלמא, אך נשמתו קשורה לעולם בכסא הכבוד וממילא בכל מצב שנמצא יכול לגלות

איש ישראל, כענין 'קָתְבָם עַל לִוְחַ לְפָנֶיךָ' (משלי ג ג).

ההבטחה נסתרת בלשון ציווי למנוע קטרוג

בתוספת ביאור כתב הרה"ק רבי ברוך מקוסוב ע"ה בספרו נחמד ונעים (פרקי אבות אות לד), להבין מה שנאמר בלשון הדומה לציווי ולא נאמר במפורש כי כך עתיד להיות שבעצמותם של ישראל ובכח הדברות החקוקות בהם לא יבואו לידי חטא. ומסביר, כי באמת עיקר כוונתו יתברך בדיבורו הוא על דרך הודעת העתיד, כדי לסייע בידינו להטות הבחירה לטוב, אמנם כדי שלא לעורר את הסטרא אחרא לקטרג על סיוע ה' יתברך בידינו, לפיכך הוציא דבריו באופן המשתמע גם בלשון צווי, אבל עיקר כוונתו להיות כמסייע לבניו האהובים לבחור בחיים [וזהו שאמר הכתוב (דברים ל יט) 'ובחרת בחיים' בלשון עתיד, ולא אמר בלשון ציווי 'בחור בחיים', והכוונה היא עתיד אתה לבחור בחיים, כי לולא זאת לא היתה תקומה חס ושלוש לישראל, כי היה קשה מאד להטות הבחירה לטובה, וה' יתברך חשבה לטובה לנו לסייע בידנו].

את הקדושה שהסתתרה מבינתו ולשוב לחיק אביו שבשמים.

דיבור ה' חקוק בנשמות ישראל

עוד מוסיף הרמ"ע על עוצם הכוח שיש בתוכנו עד שנאמרו כלל המצוות בלשון עתיד, כאומר, גלוי וידוע לפני שכך יהיה, וזה לשונו: וגם הדיברות מסייעות הכח ההוא ומוציאות אותו לפועל. מדמה זאת לפתרון חלום שאמרו חז"ל (ברכות נה:) כי מאמר פיו של האדם מסייע להוציא לפועל את דבר החלום וכפי שפתר במאמר פיו. כל שכן בהיות הדיבור מכתב אלוקים חרות על הלוחות, שכח הדיבור האלוקי החרות על הלוחות נותן כח לכל יהודי שבוודאות ישמור מצוות ה' וחלילה לא יעבור על אחת מהנה [כפי מה שנחקק ונחרת הארת התורה בלבבות בני ישראל כך נחקקו האותיות בלוחות גם כן, שעיקר הכתיבה בלב כמו שכתוב (משלי ז ג) 'קָתְבָם עַל לִוְחַ לְפָנֶיךָ, ולכן כשחטאו בני ישראל אותיות פורחות כו' (שפת אמת כי תשא תרל"ז ד"ה במדרש). ועוד כתב שם (תרל"ח ד"ה בפסוק): הענין הוא שלא היה כתיבה זו על הלוחות בלבד, אבל היה רשימה חקוקה בלב כל

מִלְתָּא דְפִלִּיאָה

קבלת התורה שבשבת זו עולה במעלתה על קבלתה בשבועות

בשבת פרשת יתרו מפטירים במעשה מרכבה האמור בישעיה, ואילו בחג השבועות מפטירים במעשה מרכבה האמור ביחזקאל, ונבואתו של ישעיה סתומה מנבואתו של יחזקאל, כמו שאמרו חז"ל (חגיגה יג:) שיחזקאל היה דומה לבן כפר שראה את המלך*, ואילו ישעיה היה דומה לבן כרך שראה את המלך². ולכאורה מן הראוי שאת ההפטרה הגדולה במעלתה יפטירו בחג השבועות שהוא ממש ביום שניתנה התורה, ואילו פרשתנו הינה כפי הרגיל על לשון צדיקים וחסידים דברי השל"ה הקדוש ע"ה (מסכת פסחים נר מצווה אות ו): 'הקריאה מעוררת הזמן'³.

בקריעת ים סוף זכינו למראה גדול מנבואת יחזקאל

יתכן לבאר, כי לאחר פרשת בשלח שזכינו בכוח הקריאה לראיית פני השכינה יותר ממה שראה יחזקאל⁴, הרי שבפרשת יתרו הסמוכה לה חשובים אנו כבני כרך הרגילים במראה המלך, ולפיכך מפטירים בנבואת ישעיה, אבל בחג השבועות שלא זכינו לכוח מתן תורה אלא מכוח הזמן, איננו חשובים אלא כבן כפר שראה את המלך, ולכן מפטירים בנבואתו של יחזקאל שהיתה ראייתו כמו של בן כפר.

א. וכיון שראה דבר חידוש שאינו רגיל בו הוסיף לבאר את המחזה.

ב. שלא חש לפרש את הכל, שהיה בן מלכים וגדל בפלטין, ובן כרך הרואה את המלך אינו נבהל ואינו תמה, ואינו חש לספר (רש"י). וראה באמרי יוסף (יתרו ד"ה והר סיני):

ג. באמרי יוסף (שם) הביא מכאן ראה לדברי רבו הרה"ק מזידיטשוב ע"ה כי הקריאה בפרשה גדולה בחשיבותה ועולה בהשפעתה על פני הזמן עצמו. עיין שם שמבאר באריכות בטעם הדבר.

ד. כדאיתא בזוהר (בשלח סד): ראתה שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל. ובמכילתא (מס' דשירה ג) איתא: ראתה שפחה מה שלא ראו ישעיה ויחזקאל.

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

תכלית בריאת העולם - גילוי האלוקות שבמתן תורה

וַיְדַבֵּר אֱלֹקִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאַמֵּר. אָנֹכִי ה' אֱלֹקֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם מִפֶּתַח עֲבָדִים (א-ב).

עשרת הדברות פותחים בלשון 'וידבר' שהיא לשון חוזק, וכך גם נקראים 'דברות' מלשון זה. והביאור בזה, דהנה תכלית בריאת העולם נתקיימה במתן תורה, כמו שאמרו חז"ל (שבת פח.): אמר ריש לקיש, מאי דכתיב (בראשית א לא) 'וַיְהִי עֶרֶב וַיְהִי בֹקֶר יוֹם הַשְּׁשִׁי', ה"א יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימין, ואם לאו, אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו.

ואמר החידושי הרי"ם שהעולם נברא בעשרה מאמרות (אבות פ"ה מ"א) ובמתן תורה נעשה מעשרה מאמרות עשרת הדברות. שבכוח עשרת המכות נתבררו עשרה מאמרות עד שנעשו בחינת עשרת הדברות. וביאור דבריו כי העולם נברא בלשון אמירה נעימה, ובעת מתן תורה כתיב עשרת הדברות, שהוא לשון חוזק כעין שאמרו 'דבר אחד לדור' (סנהדרין ח.), וזאת הואיל ובעת הבריאה היה צמצום והסתר שלא יהיה ניכר הנהגת הבורא בבריאה, נזכר לשון אמירה שאינו בגילוי כמו דיבור. ועוד אמרו צדיקים שאמירה מלשון 'אימרא' - לבוש, המסתיר פנימיות הנהגת הבורא בעולם.

אך במתן תורה בא אל הגילוי מה שהיה נסתר בעת הבריאה, ולכן כתיב בלשון דיבור וחוזק כי אז ראו עין בעין כי ה' הוא הבורא ומנהיג לכל הברואים וכפי שאמר להם משה (דברים ד לה) 'אתה הראת לדעת כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו', וכתב רש"י: כשנתן הקדוש ברוך הוא את התורה פתח להם שבעה רקיעים. וכשם שקרע את העליונים כך קרע את התחתונים. וראו שהוא יחיד, לכך נאמר 'אתה הראת לדעת'.

בגלות מצרים נתברר שבתוך הדין וההסתר נמצאת מלכותו יתברך

ועניינו הוא, כי אחר שהיו ישראל בגלות מצרים,

זכו שע"י עשר המכות שהם גילוי מלכותו בעולם, וכפי שביאר בשפת אמת (ר"ה תרס"ג ד"ה כתיב אשרי), כי כל עניין הדין הוא כדי שידעו דאית דין ואית דיין ויש מנהיג לעולם, וכדכתיב (קהלת ג יד) 'והאלקים עשה שייראו מלפניו', ולכן מילוי אותיות 'דין' גימטריא 'מלכות', דהיינו דל"ת יו"ד נו"ן, מילואם הוא ל"ת ו"ד ו"ן עולים בגימטריא 'מלכות'. לרמז כי בתוך הדין נמצאת מלכותו והנהגתו של הבורא. ואחר שעשה ה' דין ברשעים בעשרת המכות נעשה הבירור בעולם, וע"י זה, נעשה שמעשרה מאמרות שנסתר בהם הנהגת ה', נעשו עשרת הדברות שנתגלה הנהגת הבורא בעת מתן תורה.

הצדיק מביא בקשותיהם של ישראל מול האלקים

הִיָּה אַתָּה לָעָם מוֹל הָאֱלֹקִים (יח יט). עבודת הצדיק להמליץ טוב בעד בני ישראל, ולהתמיד בתפילה לטובתם ולשועתם בכל צרכיהם, ואף כשהם מבקשים על צרכי שעה שאין בהם ממש, מכל מקום הצדיק כל חפצו וכוונתו להמשיך טובה לישראל, והוא מעלה כל תפילותיהם שיתקבלו במרום. וכך אמר יתרו למשה רבינו ע"ה **היה אתה לעם מול האלקים**, ופירש רש"י: שליח ומליץ בינותם למקום. ומבואר **בתפארת שלמה** (יתרו ד"ה ויגד) שהצדיק ימליץ כל טוב על ישראל בכל עניני בקשתם, אף על פי שהם מבקשים צרכי עולם הזה שאינם כדאים, הצדיק ימליץ ויעלה הכל לשם שמים, וזהו שהוסיף יתרו ואמר **והבאת אתה את הדברים אל האלקים**, שיעלה ויביא את תפלתם ודבריהם לפני ה' יתברך ברוך הוא, אף כי הם בעצמם אינם ראויים לזה, הצדיק יביא את תפלתם ויכוון עליהם לטובה.

אף אם אינו ראוי הצדיק משפיע עליו רחמים

בזה התבארו גם דברי הכתוב (להלן לג יט) 'וַיִּחַנְתִּי אֶת אֲשֶׁר אָחֹן וְרַחֲמָתִי אֶת אֲשֶׁר אֶרְחָם', וכדרשת חז"ל (ברכות ז). אף על פי שאינו הגון ואינו כדאי, כי בזכות הצדיק אחון וארחם גם על מי שאינו הגון

המשך בעמוד הבא

מן ההר אל העם לעסוק בעניניהם ולרומם אותם בעבודת ה'.

לא ישנה אדם ממנהג המקום

ויובן ביותר על פי הביאור בדברי הגמרא (ב"מ פו.) אמר רבי תנחום בר חנילאי, לעולם אל ישנה אדם מן המנהג, שהרי משה עלה למרום ולא אכל לחם, מלאכי השרת ירדו למטה ואכלו לחם. ולכאורה אינו מובן, כי אף שהמלאכים כל אכילתם בעולם הזה היתה בכדי שלא לשנות מן המנהג, מכל מקום הימנעות משה רבינו מלאכול בשמים הרי היתה דבר הכרחי, כי בשמים אין מציאות אכילה ושתייה בכלל, ואי אפשר ללמוד ממנו שלא לשנות מן המנהג כשהדבר אפשרי. ופירש הרה"ק מקאצק זלה"ה שאין פירוש הדברים כפשוטם לענין העדר האכילה בשמים, אלא אדרבה ברדת משה רבינו לארץ היה ביכולתו להמשיך ולהימנע מאכילה ושתייה, אלא כדי שלא לשנות מן המנהג חזר לאכול ולשתות כמנהג בני אדם.

וזהו הרמז בדברי המכילתא שלא פנה משה רבינו ע"ה אל עסקיו, ונמנע מכל עסקיו במדרגות מרוממות ונישאות, ולא המשיך להתעלות לבד בעבודת הקודש שלו, אלא ירד למדרגת בני ישראל בכדי לרומם אותם ולהעלותם למדרגות יותר גבוהות, ולימד אותם תורת ה' ומצוותיו.

ירידת המחנכים ממדרגתם להתעסק עם החלשים

מכאן נלמד לתפקידם של המנהיגים והמחנכים בכל הדורות, שלא ימנעו מלרדת ממדרגתם הרמה בכדי לרומם את התלמידים משפלותם וחולשתם, וכך מובא בשם הגרי"ז מבריסק ע"ה שהתלמידים דרכם להתייחס בעיקר אל הטובים שבתלמידיהם, ועיקר תפארתם על הצלחת התלמידים הטובים, וכל שיחם ושיגם בהצלחת הטובים שבתלמידיהם, ומאיך גיסא האבות דרכם להיות עסוקים בעיקר בחלשים שבבניהם, ומירב כוחותיהם מושקעים בקידום הילדים החלשים, ובזה יובן היטב מה שמצינו בדברי חז"ל שהתלמידים קרויים בנים, כי זהו הנדרש מהתלמידים והמחנכים להתייחס אל התלמידים כאילו הם בניהם, וישימו את מירב כוחם ומרצם בקידום התלמידים החלשים, ולא יסתפקו בכך שהם מקדמים את התלמידים הטובים.

ואינו כדאי. וזה שנאמר קודם מתן תורה (להלן יט ט) 'וַיַּגֵּד מֹשֶׁה אֶת דְּבָרֵי הָעָם, מִשֶּׁה רַבִּינוּ ע"ה הגיד מלשון משיכה כמו 'גיד אחית', והמשיך את דברי פשוטי העם אל ה', כאילו כל כוונת תפילתם היתה לשם שמים, ולא זו בלבד באותה שעה, אלא כן הוא גם לדורות עולם 'וְגַם בָּךְ יִצְאָמִינוּ לְעוֹלָם'.

כוח הצדיקים לרפא חולים

מאחר שעומדים הם על המשמר להעלות תפילות ישראל ולהשפיע להם רפואה וישועה וכל הנצרך, רואים שמהותם נהפכה למהות של השפעת טוב וישועה לכל, לפיכך יש כח לרפאות חולים אף בידיהם, כפי שמובא בשם צדיקים שרבי שלום מבעלזא ע"ה היה לו כוח לרפא חולים בידי, ואמרו רמז לכך מלשון הכתוב (תהלים קז כ) 'ישלח ד' ברו ו'ירפאם', ראשי תיבות 'ידו', שניתן כוח הרפואה בידיים של הצדיק. כמו כן מצינו בדברי הרה"ק רבי ישראל מרוזין ע"ה שאמר שגם בכוח המחשבה אפשר לרפא חולים, והרמז הוא 'ישלח דברו' וירפאם' סופי תיבות 'מוח'. בין כך ובין כך עולה שבחם של צדיקים עד שנעשית הישועה חלק מהם ואיבריהם.

לימוד ממשה רבינו - לרדת לרמתו של כל תלמיד

וַיֵּרֶד מֹשֶׁה מִן הָהָר אֶל הָעָם וַיְקַדֵּשׁ אֶת הָעָם (יט יד). כל תכלית ענינו של הצדיק היא לעסוק עם בני ישראל, לרוממם להגביהם מן הארציות והחומריות ולקרבתם אל הקדושה, כמו שמצינו אצל משה רבנו ע"ה שהניח כל עבודתו כדי להתמסר אל בני ישראל, וכן נאמר בו ברדתו מהר סיני וירד משה מן ההר אל העם, ופירש רש"י: מלמד שלא היה משה פונה לעסקיו אלא מן ההר אל העם, ודברי רש"י תמוהים, וכי איזה עסקים היו לו למשה רבינו לפנות אליהם.

אלא פירוש הדברים כי משה רבינו אף שהתעלה מאד למדרגות גבוהות, ובהיותו בשמים 'לָחֶם לֹא אָכַל וּמַיִם לֹא שָׁתָה' (להלן לד כח), וקיבל את התורה מאת הקדוש ברוך הוא בכבודו, עם כל זה עתה ברדתו מן ההר לא ביקש לפנות לעסקיו להוסיף ולהתעלות במדרגות הקדושה לפי דרגתו, אלא ירד

התחדשות התורה בכל יום

והולך בכל יום בלימוד התורה, ועל ידי תוספת ההליכה בכל יום מתחדשים עליו דברי תורה כאילו באותו היום ניתנו, ומתוך כך הוא מוצא בהם טעם מחודש בכל שעה.

התחדשות בעבודת ה'

ובזה יבוארו דברי הכתוב (שמואל א' כ כז) 'מִדּוּעַ לֹא בָּא בֶן יִשְׂי גַם תָּמוּל גַּם הַיּוֹם', 'בן ישי' הוא משיח צדקנו מזרע דוד בן ישי, והטעם שעדיין לא בא לגאול אותנו, 'גם תמול גם היום', כי נוהגים אנו בעבודתנו היום כמו שנהגנו בה אתמול, ואין מתחדשים מיום ליום בתוספת התחדשות בעבודת ה'. וכן אפשר להוסיף ולבאר דברי הגמרא (סנהדרין צח.), ששאל רבי יהושע בן לוי את המשיח אימתי יבוא לגאול את ישראל, והשיב לו המשיח 'היום' והסביר כוונתו לפסוק (תהלים צה ז) 'הַיּוֹם אִם בָּקִלוּ תִשְׁמְעוּ'. ויש להוסיף ביאור בדבריו שביאת המשיח תלויה בכך שתהיה עבודת ה' מתחדשת בכל יום, ובכל יום יעבדו את העבודה המיוחדת לאותו יום, ולא לחזור ולשנות כתמול שלשום.

ועל שם כך, היה מפרש הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ע"ה, נקרא הצדיק 'בן איש חי', כמו מעיין מים חיים אשר לעולם אין המים נחים במקומם, אלא הם נובעים בכל עת ממקור חיותם, ובזה הם מתחדשים תמיד, ואם תיפסק נביעתם ויהיו מכונסים כך במקום אחד הרי הם יבואו לידי עיפוש וסרחון, כך גם דרך הצדיקים להוסיף ולהתחדש תמיד בעבודתם ולא לשקוט במנוחה על מקומם, אלא להיות בבחינת מוסיף והולך בהתחדשות תמידית שלא לאבד את החיות, כי ההתחדשות בכל עת היא סימן החיות.

עבודת כל יום מעולה מיום אתמול

וכן היא דרכם של עובדי ה' להוסיף ולהתעלות בעבודתם מיום ליום, ואין עבודת יום זה דומה

בַּיּוֹם הַזֶּה בָּאוּ מִדְּבַר סִינִי (יט א). מפרש רש"י הקדוש שלפיכך כתוב 'ביום הזה' ולא 'ביום ההוא', כדי שיהיו דברי תורה חדשים עליך כאלו היום נתנו. ויש לדעת שלא בכדי יזכה האדם להשגה זו, אלא רק על ידי הכנת הלב כראוי זוכה להתחדשות תמידית, ואז דברי תורה מתחדשים בו בכל יום, כמו שמברכים 'ברוך נותן התורה', לשון הווה, לומר שנתנית התורה מתחדשת בכל יום ויום, כמבואר בשל"ה הקדוש (תולדות אדם בית ה') בשם הדרת קודש, שלפיכך תקנו לברך 'נותן התורה' לשון הווה, על הארת התורה המתחדשת בכל יום.

להיות מוסיף והולך בהכנה למתן תורה

תורת ה' מקודשת היא ואינה יכולה לחול באדם אם לא יקדש עצמו מתחילה, ואמר מו"ר זקני אביר יעקב ע"ה כי קודם מתן תורה נאמר למשה רבינו (להלן פסוק י) 'לך אל העם וקדשתם היום ומחר', ונאמר הציווי בלשון זו דוקא ולא אמר 'וקדשתם יומיים', כדי שתהיה קדושת היום השני יתירה על קדושת היום הקודם, ובכל יום יהיה מוסיף והולך בקדושה כדי להיות ראוי לקבל את קדושת התורה.

התחדשות תמידית מביאה חיות של קדושה

וכפי מה שמוסיף והולך בקדושה כך משיג חיות תמידית, וכן הזהירה התורה (דברים ד לט) 'וידעת היום והשבות אל לבבך', להוסיף בכל יום ידיעה מחודשת ולא לעמוד על מקום אחד, כי דבר העומד על עומדו בלי התקדמות הרי הוא מתיישן ומאבד את חיותו. ועל שם כן נקראת עבודת הבורא בתואר הליכה, כמו שנקרא עסק התורה 'אם בחקותי תלכו' (ויקרא כו ג), וכן אמר דוד המלך ע"ה (תהלים קיט א) 'אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'', ולא אמר 'הלומדים תורת ה'' כי הלימוד צריך להיות במדרגת מהלך המוסיף

מדרגה לדרגה ואינו ניצב על עמדו במקום אחד, על כן יש להזהר שיהיו כל הליכותיו בדרך עליה ולא בדרך ירידה, שלא יתרפה מעת לעת בעבודת ה', כמו שנרמז בדברי חז"ל (ברכות ו:)'כל הקובע מקום לתפלתו אלוקי אברהם בעזרו', שיהיה נזהר שתהיה תפילתו ועבודתו בדרך קביעות בלי רפיון, וכן כתב **בנועם אלימלך** (ליקוטי שושנה ד"ה וזרחה) בשם אחיו **הרבי ר' זושא ע"ה**, על הכתוב (ויקרא טז ב) 'ואל יבוא בכל עת אל הקודש', אדם שיש אצלו שינוי עתים וזמנים, לפעמים יתגבר בקדושה ולפעמים ייחלש, לא יבוא באופן זה לעבודת הקודש, אלא יתנהג באופן של קביעות והתמדה ועל ידי כן יזכה להכנס לפני ולפנים [ועל פי זה פירש בנועם אלימלך את דברי חז"ל (ברכות כח:)] העושה תפלתו קבע אין תפלתו תחנונים, מי שקובע עצמו בעבודת התפילה בלי ירידות ונפילות, אין צריך לקבל השפעתו על ידי תחנונים כעני המתחנן על הפתח, אלא הוא זוכה לקבל חלקו המגיע לו בזרוע].

ילכו מחיל אל חיל

וענין זה שיתעורר האדם להוסיף תמיד בעבודת ה' הוא בתורה ובעבודה ובגמילות חסדים, ונרמז בלשון הכתוב (תהלים קלג א) 'הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים', 'אחים' ראשי תיבות 'ילכו מחיל אל חיל' (שם פד ח), להוסיף עוז ותעצומות ללכת ולהתעלות ממדרגה למדרגה ברוחניות, ותיבת 'אחים' כוללת גם את ענין תלמוד תורה וגמילות חסדים, כי 'אחים' ראשי תיבות 'מה יקר חסדך אלקים' וגו' (שם לו ח), וכן ראשי תיבות 'אשת חיל מי ימצא' (משלי לא י), היא התורה הקדושה הנקראת 'אשת חיל', והוא רמז לאדם שיהיה הולך ומוסיף כל ימיו בתורה וגמילות חסדים, ועל ידי זה יזכה לסיום הכתוב שם (תהלים קלג ג) 'כי שם ציוה ה' את הברכה חיים עד העולם'.

לעבודת היום שעבר, ותמיד הם מתאמצים להוסיף ולהתחדש בעבודתם, על דרך שכתוב (ישעיה נח ב) 'ואותי יום יום יְדַרְשׁוּן' כל יום בדרישה מחודשת, כי באמת אין שום יום מבריאת העולם הדומה ליום אחר, וכל יום יש לו עבודה מיוחדת ותפקיד מיוחד, וכבר אמרו חז"ל (ברכות מ.) בכל יום ויום תן לו מעין ברכותיו, ואדרבה בכל יום צריך לשוב בתשובה על מיעוט העבודה ביום אתמול, כי כפי מה שמתעלה האדם היום הוא מבין עד כמה התעצל אתמול ונגרע בעבודה השלימה, וכן לעולם כל ימיו בתשובה לפי מה שהוא מוסיף להתעלות [וכך מצינו אצל היהודי הקדוש מפרשיסחא ז"ל, שהתעלה בכל יום לאין ערוך מיום אתמול, כביכול התהפך ממדרגת נכרי למדרגת יהודי (שפת אמת במדבר תרל"ט ד"ה ויתלדו)].

מעשה ברבינו סעדיה גאון

ידוע המעשה אשר פעם התארח **רבינו סעדיה גאון ע"ה** אצל אדם מכניס אורחים, ואף שלא הכיר המארח את אורחו הנכבד בכל זאת היה נוהג בו כבוד ויקר, וכאשר נודע לבסוף למארח מי הוא אורחו הגדול גאון ישראל וראש לחכמי הדור, נפל לפני רבינו סעדיה גאון בבכי ותחנונים שיסלח על שלא כבדו ביתר עוז ותעצומות לפי כבודו הראוי לו, ואף שנהג בו כבוד ויקר כשאר אורחיו, הרי אילו היה יודע במי המדובר הרי היה מוסיף לכבדו לאין ערוך. ומאותה שעה היה רבינו סעדיה גאון מרבה לצער עצמו בכל מיני סיגופים, באומרו שבכל עת שהוא מוסיף להתעלות ממדרגה למדרגה, הרי הוא מבין עד כמה היתה פחותה עבודתו עד עתה, והרי אילו היה משיג מתחילה בגדלות הבורא כפי שהוא משיג עכשיו, הרי היה מתאמץ עוד יותר בעבודת ה'.

קביעות בעבודת השם

וכיון שטבע האדם להיות מהלך

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל
© כל הזכויות שמורות
אין להעתיק או לגשת ללא אישור
מפורש בכתב ממכון אור לישראל
עיצוב ועימוד: שוקי קנר

אור חדש ירד על שולחן השבת

שולחן השבת עם אור החיים

מאמרים נפלאים של רבינו האור החיים
הקדוש בשפה מעבדת שווה לכל נפש

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176

להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות: 1800-22-55-66

לב החסידות ביטול

החסידות - ענווה וגדולה מכולם

יסוד היסודות של גילוי החסידות עובר כבריה התיכון בין בתרי כתביו של הרה"ק רבי **משולם פייבוש מנצרו** ז"ע - תלמידו המובהק של הרה"ק רבי יהואל מיכל מזלזשוב ז"ע - שם הוא משובב נתיבות להיות הולך ומוסיף האדם מרעו, בלב מלובב, לכל אשר צוה ה'.

כ"יושר דברי אמת מתגלה החסידות והענווה הגדולה מכולם לרצות להתבטל לאבא ולשמוח גם אם אינו מוצא רווח לעצמו, להתחסד ו"לשרוף ציפורניו אף על גב שמויק לו". ובזה בשורת הענווה, **להתבטל ולהתכלל**, יתעלה הכל לתיקון השלם.

"יושר דברי אמת" המבואר

חוט השדרה של החסידות

ביאור נרחב | ציונים והשוואות | אלפי מראי מקומות | פיסוק וניקוד | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא | כותרות משנה | עימוד מרהיב עין

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישרי לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66

ע קודש

נפילי... הנה אמרי שפר - זו בקשת נפילי

ארבעה
כרכים

נפלאה ומיוחדת
היתה עבודתו בקודש
של השרף הרה"ק
רבי נפוליי צבי
מז"פשיץ ז"ע,
כאשר כל מדרגותיו
הפלאיות היו מכוסים
וטמונים בדברי צחות,
בדחנות ושמחה,
ודווקא משם פעל כל
ענינו וחפצו בקודש
נהדר.

ובזה העידו ויצא
מפי קודש צדיק
עליון שגם בתורתו
הבהירה מודיש
לעוסקים בספריו
זאת הסגולה,
לזכות לכל הטוב
הרהני והגשמי מהנך
שמורה וכיסוי מכל
האורכים והמעיקים.
ובאלו האסמים
— מהעניין
בישין, ישרה
עליהם בכל מקל
כל — ברכות ה'.

והיוד בדורו ברחמית אלקות

לכסות מדרגותיו הנשגבות מהעניין בישין
בדברי צחות, בדחנות ושמחה

"זרע קודש" המבואר

תענוג צרוף של חסידות מזוקקת

ביאר נרחב | ציונים והשוואות | אלפי טראי מקומות
פיסוק ומקור | הקדמות מופלאות | פרקי תולדות ומבוא
כותרות משנה | מפתחות | עמוד מרחב עין

ארה"ב: 437-0054 (718)
אירופה: 44-20-8806-0176
להשיג בחנויות הספרים המובחרות

אור הגאולה לישוד לב

מרכז הזמנות:
1800-22-55-66